

Прилог 1.1 – Публикација установе

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „Михаило Палов“
ВРШАЦ**

ȘCOALA ÎNALTĂ PENTRU EDUCATORI “Mihailo Palov” VÂRȘEȚ

UČI VINAJENGI ŠKOLA "Mihailo Palov" VRŠAC

Адреса: **Вршац, Омладински трг бр.1**

Тел/факс: **013/833-420** - директорица
013/831-628 – референт за студентска питања
013/830-024 - факс
013/823-680 – финансијска служба
013/832-517 - секретар
013/836-615 - библиотека

Е-mail: yvasdirektor@hemo.net
yvassekretar@hemo.net
yvasfinansije@hemo.net
yvasbiblioteka@hemo.net
yvaskatedrapp@hemo.net
yvaspedagozi@hemo.net
yvaskatedram@hemo.net
yvaskatedrasj@hemo.net

Сајт: www.uskolavrsac.edu.rs

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“
ВРШАЦ**

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМИ:

СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ - основне

ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА - основне

**СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА
ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ –
специјалистичке**

**СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА
АФИРМАЦИЈУ ДЕЧЈЕГ СТВАРАЛАШТВА -
специјалистичке**

=====

С А Д Р Ж А Ј:

1. У В О Д.....	4
1.1. Историјат школовања просветног кадра у Вршцу.....	4
1.2. Историјат вишејезичног образовања просветног кадра у Вршцу -	5
2. ОПРАВДАНОСТ ПОСТОЈАЊА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“.....	6
3. МИСИЈА, ЦИЉЕВИ И ГЛАВНЕ ИДЕЈЕ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“	8
3.1. Мисија	8
3. 2. Усаглашавање циљева Високе школе струковних студија за васпитаче «Михаило Палов» са европским образовним контекстом	8
3.3. Упоредивост и компатибилност са иностраним програмима за образовање просветног кадра.....	11
3.4. Наставна филозофија Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ као основа за развој компетенција васпитача	12
3.5. Савремени педагошки погледи на образовање – основа студијских програма на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“	13
3.6. Методе учења и поучавања	16
4. ПРОЦЕНА ПОТРЕБЕ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА ВАСПИТАЧА У ВРШЦУ С ОБЗИРОМ НА РЕАЛНЕ ПОТРЕБЕ ТРЖИШТА РАДА (ПЛАНИРАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ).....	17
5. РЕСУРСИ КОЈИМА ИНСТИТУЦИЈА РАСПОЛАЖЕ.....	20
5.1. Наставници, сарадници и ваннаставно особље	20
5. 2. Организациона шема.....	23
5. 3. Просторни услови, библиотека, уџбеници и информациона подршка.....	24
6. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈА	29
6.1. Увођење, праћење и унапређивање стандарда квалитета	29
6.2. Планирање и контрола квалитета.....	31
6.3. Сарадња са другим васпитно-образовним институцијама	36
6.4. Јавност у раду	36
6.5. Студенти	37
6.5.1. Упис студената	37
6.5.2. Студентски парламент.....	37
7. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМИ	39
7.1. Образложење наставног плана и исходишта студијских програма.....	39
НАСТАВНИ ПЛАНОВИ.....	43
СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА- основне студије	43
СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА – основне студије	45
СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ – специјалистичке студије	46
СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА АФИРМАЦИЈУ ДЕЧЈЕГ СТВАРАЛАШТВА – специјалистичке студије.....	47

1. УВОД

1.1. Историјат школовања просветног кадра у Вршцу

Немачка Препарандија, основана далеке 1854. године, прва је установа у Вршцу, а друга у Војводини, за образовање учитеља, а касније и васпитача. Ученици српске, румунске и мађарске националности, будући учитељи, имали су у оквиру Препарандије као предмет свој матерњи језик. Био је то почетак заједничког школовања.

Од 1868. године питањем организовања школа и њиховим надзором се уместо црквених веродостојника почињу бавити политичка представничка тела у држави, почев од земаљске владе и њеног Министарства просвете, преко жупанија, срезова до општинских управа.

1871. године се Учитељска школа из Вршца сели у Сегедин, где се спаја са већ постојећом мађарском Учитељском школом. Овај догађај је представљао крај Немачке католичке установе за образовање учитеља у Вршцу.

1920. године у Вршцу се отвара Учитељска школа. Била је то мешовита школа која је служила потребама целог Баната и Подунавске области. Школовање је трајало три године, а у учитељским школама су у то време оспособљаване и забавиље. Вршачка Учитељска школа је постала центар за полагање државних стручних испита за учитеље и забавиље из поменутих области.

1929. године трогодишње школовање учитеља се продужава на пет година. Петогодишње школовање у Учитељској школи у Вршцу траје до 1940. године. У то време Учитељска школа у Вршцу била је бројно највећа у држави. У време оснивања, међу ученицима су постојале велике разлике по узрасту и по територији одакле су долазили. Било их је из свих крајева ондашње државе. Често је Министарство за просвету упућивало, по својој потреби, ученике у ову школу.

Након предратне петогодишње Учитељске школе, у првих десет послератних година (од 1944. до 1954. године) у Вршцу је функционисала четвороразредна Учитељска школа. Овај период карактерисао се честим изменама наставних планова и програма. Замерке о оптерећености и недовољној стручној усмерености четворогодишње Учитељске школе нису биле отклоњене, тако да се школске 1952/53. године доноси нови наставни план и програм, који, између осталог, поново продужава школовање учитеља на пет година.

Новембра 1954. године Учитељска школа у Вршцу је, као и све Учитељске школе тога времена у Југославији, добила нови наставни план и програм, који је значио нову етапу у постојању и њеном развијању, етапу која ће трајати следећих 20 година, све до оснивања Педагошких академија на овим просторима.

Педагошка академија „Жива Јовановић“ у Вршцу основана је јуна 1973. године. Академија је почела са радом у објекту Учитељске школе од које је наследила целокупна наставна средства и опрему. Одлуком Заједнице образовања Војводине формирана су два смера – за наставу на српском језику и за наставу на румунском наставном језику. Законом о педагошким академијама предвиђа се образовање учитеља у педагошкој академији, јединственој вишој школи у трајању од 6 година које обухвата два наставна ступња: први у трајању од 4 године и други у трајању од 2 године. Школске 1975/76. године промене у систему средњег васпитања и образовања уносе промене и у рад педагошких академија, тако да се ученици после завршеног општег образовања у трајању од две године уписују у I (припремни) ступањ педагошке академије у двогодишњем трајању, а затим, уколико желе, могу

наставити школовање на другом ступњу где после положеног завршног испита добијају звање наставника разредне nastave за прва четири разреда основне школе.

Za oву институцију посебно значајна истиче се школска 1980/81. годину када је у Педагошкој академији у Вршцу почело са радом одељење у којем се припремају васпитачи за рад у предшколским установама. У оквиру школовања васпитача, формирана је група на српском и румунском наставном језику.

Следећа етапа школовања просветног кадра у Вршцу везује се за 1983/84. годину и траје до 1992/93. године, када је настава на педагошкој академији функционисала као виши степен у трајању од 2 године. Посебно се може издвојити школска 1990/91. година, када се на иницијативу Републичког фонда за више и високо образовање, на Педагошкој академији у Вршцу уписују студенти из суседне Румуније на одсеку наставника разредне nastave на српском језику, припремајући на тај начин учитељски кадар за основну школу у одељењима са наставом на српском језику у Румунији.

Виша школа за образовање васпитача у Вршцу, основана је 1993/94. године, када је Педагошка академија прешла на образовање новог профила наставног кадра - васпитаче за предшколске установе. Тада је усвојен и актуелни Наставни план и програм за Више школе за васпитаче. На Вишој школи за образовање васпитача у Вршцу постојала су два одсека - за образовање васпитача на српском језику и за образовање васпитача на румунском језику. У међувремену је са првом акредитацијом Виша школа за образовање васпитача у Вршцу постала Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ у којој је поред већ поменути два одсека за школовање на српском и румунском отворен и трећи за школовање васпитача на ромском наставном језику, чиме је ова институција добила и значајну улогу у стварању високошколске историје наше земље, јер се у њој по први пут на високошколском нивоу студенти ромеске националности образују на свом матерњем језику.

Важна етапа (која и данас траје) у развоју образовања наставног кадра у Вршцу може се везати за школску 1994/95. годину, када је Учитељски факултет из Београда организовао консултативну наставу за наставнике разредне nastave који су завршили Педагошку академију ради полагања диференцијалних испита и стицања звања професора са високом школом у трајању од 4 године за рад у прва четири разреда основне школе. Законом о Учитељским факултетима Републике Србије отворено је 6 факултета ове врсте на територији Србије. Факултет у Београду преузео је обавезу да образује учитеље на овом нивоу за наставу основне школе на румунском језику. Овакав вид дошколавања оних који су завршили Педагошку академију, превасходно за кандидате са територије Јужног Баната, одвијао се на српском и румунском језику.

1998. године у Вршцу је отворено Одељење Учитељског факултета у Београду, на коме се настава изводи на српском и румунском језику.

1.2. Историјат вишејезичног образовања просветног кадра у Вршцу -

Већ је наведено да је давна 1854. важна за почетак заједничког школовања младих људи који нису били исте националности.

1933. године Владе Краљевине Југославије и Краљевине Румуније закључиле су Конвенцију о уређењу мањинских основних школа у Банату. Према овој Конвенцији, образовање учитеља и васпитача за потребе образовања и васпитања деце румунске мањине у основним школама и вртићима вршиће се на румунском језику у одељењу Учитељске школе у Вршцу.

Школске 1932/33. године за учитеље румунске националности уводе се предмети на матерњем језику (веронаука, румунски језик, аритметика), као и цбеници на румунском језику, а од школске 1935/36. оснива се самостално

одељење на румунском језику, одељење које је присутно у континуитету до данас; то је континуитет којим може да се поноси свака држава у Европи.

У току постојања румунског одељења при Учитељској школи у Вршцу, у периоду од 36 година, ово одељење похађало је 660 ученика румунске националности (дипломирало 438), а од 1974. је при Педагошкој академији и Вишој школи за образовање васпитача, од уписаних 509, дипломирало је 423 учитеља и васпитача. У међувремену је ова институција прерасла у Високу школу струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ на којој је до данас дипломирало 15 кандидата.

Од преко 800 интелектуалаца румунске мањине, који су стекли солидно базично образовање (основне студије) у поменутиим образовним установама, велики број није се определио за едукацију деце, већ су постали наши истакнути научници, универзитетски професори, лекари, уметници, културни радници. Обзиром да су једино у Вршцу могли да се школују на матерњем језику (од основне школе, средње, више до високог образовања), Вршац постаје једини културни и духовни центар румунске мањине у нашој држави.

У наведеним образовним институцијама спремали су се, а и данас се спремају, будући учитељи и васпитачи који ће моћи васпитавати младе генерације румунске мањине у Србији у духу мултикултуралности, толеранције, поштовања културе других народа и мањина из наше мултиетничке државе. Такође, они ће дати велики допринос и на пољу културног и духовног уздизања румунске националне мањине код нас, као и бржој интеграцији наше земље у Европу.

Интеркултурно образовање које пружа Вршац треба да смањи стереотипе код деце предшколског и основношколског узраста; такође може да спречи декултурацију и асимилацију, поштовање индивидуалних разлика и уважавање културног идентитета.

Оваква традиција и клима пружили су плодно тле за увођење и трећег одсека за школовање васпитача на ромском језику, чиме је ова институција добила привилегију да активно узме учешћа у стварању високошколске историје наше земље, поставши прва институција у којој Роми могу да се на високошколском нивоу школују на свом матерњем језику, чиме се истовремено обезбеђује и њихово предшколско образовање на матерњем језику, што ће сигурно допринети побољшању образовања подизању образовног нивоа Рома у нашој земљи.

=====

2. ОПРАВДАНОСТ ПОСТОЈАЊА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“

Предлог за настављање организовања и извођења студија на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ у Вршцу резултат је објективних друштвених потреба (мултикултурних, социолошких и етничких), а утврђен је на основу стручне анализе постојећег стања.

Као одговарајући организацијски оквир за извођење струковних студија за васпитачки позив, предлаже се задржавање трогодишњег образовања васпитача деце предшколског узраста, са перспективом да се са увођењем мастер студија и овде наставе студије на другом степену, односно мастеру.

Висока васпитачака школа „Михаило Палов“ у Вршцу следи традицију школовања учитеља и васпитача која се протеже још од 1854. године. Иако су се системи, називи, па чак и државе у којима је ова институција радила мењали, она је у њима опстајала и настављала да врши своју функцију, тј. у њој се већ више од 150 година успешно школују врсни стручњаци у својој области.

Да би се оваква традиција одржала, било је потребно покриће. Школа је морала константно образовати компетентан педагошки кадар, који је био у стању да

се докаже у пракси. И данас се у овој институцији формирају васпитачи оспособљени да током студија стечена темељна теоријска знања и практичне вештине у раду са децом предшколског и јасленог узраста преточе у креативне и савремене активности. Да би увек била на нивоу савремених токова и своје студенте школовала према савременим стандардима струке, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ је саставила листу компетенција (видети у књизи наставног плана) које кандидати стичу током студија и која се редовно осавременава у складу са збивањима у области педагогије, психологије и осталих наука које се изучавају.

Да би остала на нивоу овог задатка Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ пуну пажњу посвећује научно-истраживачком раду у коме се ангажују и професори и студенти ове школе. На тај начин они, стално се усавршавајући у непрестаној „утакмици“ на терену савремене науке, стичу солидну стручну основу. У том смислу Висока школа се редовно укључује у међународне и домаће пројекте, било као носилац или као један од чланова тима за њихову реализацију, омогућавајући тиме и једном делу студената да узму учешће у раду на њима и стекну неопходне увиде и искуства који ће им касније бити од користи. Један од значајних примера реализације оваквог усмерења је већ традиционално организовање научних скупова посвећених даровитима који су резутирали читавом малом библиотеком публикација посвећених овој теми и по којима је ова институција постала препознатљива у земљи и ближем окружењу, већ и у ширим оквирима, те је Вршац постао међународни едукативни центар за даровите. Ова истраживачка делатност не подразумева само референце наставника и институције и није у функцији само оспособљавања будућих компетентних васпитача. она има и ширу образовну мисију коју реализује путем укључивања бивших студената, а садашњих радно активних васпитача у стручно усавршавање. У том смислу је Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ осмислила и реализује 6 програма стручног усавршавања. Поред тога у оквиру своје издавачке делатности ова институција редовно објављује око 15 нових наслова годишње, одабраних да служе како оспособљавању нових, тако и усавршавању већ дипломираних васпитача.

Поред поменутих стручних разлога, који су своју потврду нашли у задовољству и похвалама институција у којима су се наши кандидати по завршетку својих студија запослили, ова институција у корист свог постојања може навести и већ поменути традицију вишејезичног и вишекултурног школовања, која је од пре неколико година и проширена, те се тако поред скоро осамдесетогодишњег заједничког школовања на српском и румунском од скоро у њој школују и студенти на ромском језику. Тиме је доказана већ позната отвореност и толерантност ове институције смештене у поднебље које је прихватило и својима учинило све сличности и разлике бројних народа који на њему живе. У том смислу Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ својим мултикултуралним образовањем припадника већинске и мањинских заједница обезбеђује један од предуслова за европеизацију образовног система у Србији.

Један од значајних разлога за опстанак неке институције је и њена одрживост. Висока школа се и у том погледу може похвалити успешношћу. Њену рентабилност доказује велики број студената са ширег географског подручја. Овде образовање стичу васпитачи из свих општина јужног и средњег Баната, али и из Смедерева, Пожаревца, Велике Планае, Бора... па, чак, и из Црне Горе и Босне и Херцеговине. У том смислу треба поменути и да је Вршац постао међународни образовни центар јер се у њему на три наставна језика школују Срби, Румуни и Роми и из суседне Румуније, у којој до сада не постоји високо образовање за овај профил.

Поред свега треба још поменути и да је Вршац одувек културни и образовни центар Румуна у Србији, као и да само у нашем граду постоје сви нивои, од предшколског до високошколског, образовања на румунском матерњем језику.

=====

3. МИСИЈА, ЦИЉЕВИ И ГЛАВНЕ ИДЕЈЕ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“

3.1. Мисија

Висока школа струковних студија за васпитаче «Михаило Палов» обавља стручну делатност на образовању васпитача за рад са предшколском децом на српском, румунском и ромском језику.

3. 2. Усаглашавање циљева Високе школе струковних студија за васпитаче «Михаило Палов» са европским образовним контекстом

У студијским програмима интегрисани су савремени међународни аспекти који се односе на знања и стручне вештине којима данас Европа тежи. То је утицало на профилисање програма за образовање кадрова који ће радити у предшколским установама. **Циљ** је да се они оспособе за ефикасно индивидуално и социјално функционисање у савременим образовним околностима, тј. да се оспособе за рефлексивне практичаре. Дакле, да могу да, промишљајући теоријска сазнања и њихову емпиријску валидацију, да стварају свој методички оквир и критички га преиспитују. током будућег рада.

Актуелни трендови у образовању у Европи захтевају бројне промене у овој области. Рецимо, «Меморандум доживотног учења» са Конференције у Лисабону предност даје кључним компетенцијама неопходним «за успешно учествовање у животу заједнице и на тржишту рада». Поменути меморандум о европском оквиру истиче као кључне компетенције следеће: информационе технологије, страни језици, технолошка култура, предузетништво, социјалне вештине и грађанско друштво.

Савремени педагози суочавају се данас са захтевима за конципирањем курикулума оријентисаног ка будућности, који се, углавном, односи на следеће: приступ информацијама, јасно резонување, ефикасна комуникација, разумевање околине, разумевање социјалних вештина и демократско грађанство.

При конципирању студијских програма за васпитаче пошли смо од чињенице да савремени педагози говоре о читавом сету општих способности, односно компетенцијама, као неопходном услову за постизање индивидуалног и социјалног остварења. Компетентност, и њене уже области самокомпетенција и социјална компетенција, сматрају се кључним способностима у питањима остварења појединца у личном и социјалном животу у 21. веку.

Јединствен образовни европски простор могао би да буде, са становишта младих, предност у смислу већих могућности за њихову покретљивост, као и за проходност идеја (мисли се на мешање, међусобно утицање...). Данас, чини се, педагогија израженије има критичку одговорност да младим људима преноси вредности и помаже им да донесу не само мудре, него и људске и моралне одлуке. Зато се младима морају пружати могућности да изграде такве вештине као што су алтруизам, емпатија и људско разумевање - да развију самопоштовање и способност да воле - да се оспособе да планирају и предвиђају консеквенце својих одлука и акција, што подразумева толеранцију, вештину слушања, способност решавања проблема, способност сагледавања смисла у свему што радимо, у свему што се дешава око нас. Затим, ту су вештине ношења одговорности, вештина покретања иницијативе и много других особина које подразумева тимски рад. На

практичном нивоу ово значи да могу да раде у тимовима, што подразумева креативност и индивидуалне доприносе квалитетним резултатима (често и у ad hoc тимовима).

Претходне констатације стављају у први план потребе да се у наставном курикулуму више нагласи јединство науке, процеси истраживања и сазнавање суштине и смисла. Брза променљивост савремености подразумева иницијативу, флексибилност, критичност и креативност, као животне императиве. У том смислу, мењају се представе о могућностима људског развоја, а многе нове теорије, попут теорије Рувена Фојерштајна о структуралној когнитивној модификацији, мењају образовни свет и стварају нову слику развоја сваке индивидуе. Све ово прате наглашеније потребе за методама интеракције, тематским курикулумима, тимској настави, како би се ефикасније ишло ка циљу, ка све већој компетенцији у основним вештинама, неопходним за опстанак у савременом свету.

Свет ка коме Велика Европа тежи има у себи и јасно истакнуту ноту оплемењивања путем уметности. На уметности се данас гледа као на језике који говоре о културним и индивидуалним разликама, који повећавају репертоар за комуникацију и разумевање, које пружају могућности за употребу интелектуалне вештине вишег реда и које отварају путеве за самоизражавање и увећавање самопоштовања. У савременим школама данашње Европе уметности се све мање проучавају у издвојеним предметима, а више интегрисано, у склопу целокупног курикулума, не губећи из вида могућности њиховог деловања на комуникативне и саморефлексивне вештине.

Са повећавањем различитог састава становништва европских земаља, на индивидуалне разлике све се више гледа као на снагу кроз коју треба учити. Ове разлике су често засноване на културним разликама и отуда се ради о разликама у перцепцији, у персоналности стилова учења и разликама у врстама интелигенције које су истакли Гарднер, Перкинс и Стернберг, а поред тога, значајна је и чињеница да на когнитивне нивое утичу, не само наследни фактори, него и пружене могућности.

У време друштва које учи и тежњама да оно буде обележено оспособљавањем младих да се са што више успеха »носе« са несигурношћу и непредвидивошћу, питање компетенција будућих учитеља и васпитача, сагледавано из угла тежњи за стварањем јединственог академског простора у Европи, има више аспеката. Истакнути истраживачи, познаваоци ове области на југоистоку европског простора, посветили су им се на различите начине.

Поменућемо кључну компетенцију савременог образовања изражену у синтагми »компетенције за доживотно образовање«. У уједињеној Европи се ова компетенција налази у врху оних које чине циљ васпитања; принципи који стоје у основи одређења концептуалног оквира кључних компетенција, а које смо неминовно имплементирали у студијске програме, односе се на следеће:

- понуђени оквир компетенција младих је први покушај Европске уније да се обезбеди свеобухватна, и избалансирана листа кључних компетенција потребних за остварење и развој сваког појединаца, за друштвени живот, и запослење у друштву које учи. Листа је схваћена као оквирни систем у оквиру политике образовања и намењена је свима који су одговорни за стварање услова за учење на свим узрастима; ово оквирно значи да се подразумевају могућности прилагођавања различитим контекстима и потребама оних који уче;
- компетенције и кључне компетенције односе се на базичне вештине, односно на основну писменост и рачун и на друге животне вештине, као што су: комуникација, знање, ставови и вредности и укључују способност учења;
- у друштву које се стално мења подразумевају се флексибилније, генеричке и променљиве компетенције, које обезбеђују вештине, знања и ставове потребне за решавање различитих проблема у различитим контекстима,

дакле, подразумева се виши ниво развијености компетенција којима је могуће ефикасно реаговати у ситуацијама које варирају, те се не тежи развоју специфичних, него флексибилнијим компетенцијама;

- досадашња мерења кључних компетенција PISA и IALS, везане за језик и математичку писменост, као и CEF-а које описује нивое овладаности страним језицима и овладаности метакогнитивним способностима наводе више кључних компетенција на националним и уопште у европским димензијама. Издвајамо неке од њих: комуникација на матерњем језику, комуникација на страном језику, математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији, доживотно учење, интерперсоналне и социјалне компетенције, предузетништво и култура.

Висока школа треба да пружи добро опште образовање у коме је лични развој из угла европске димензије, пре свега, у функцији:

- пружања младима знања, компетенција и ставова који су им потребни да би били спремни за главне изазове европског друштва;
- припрему младих за мобилност, рад и свакодневни живот у мултикултурној и мултилингвалној Европи;
- оспособљавање младих да сачувају своје заједничко културно наслеђе и да испуне своје одговорности као грађани Европе.

Из претходних ставова у документу из кога су и они узети наводе се циљеви образовања који се на њих наслањају, а односе се на следеће:

- образовање за живот,
- за учешће у демократском друштву,
- за сарадњу у Европи,
- за промоцију свих талената, креативност,
- лични развој,
- критичко мишљење, самосталан рад,
- поштовање вредности као што су демократија и људска права, хришћанске и хуманистичке вредности,
- широко опште образовање,
- темељно уже стручно образовање,
- поштовање европског заједничког културног наслеђа и историје.

Глобална интеграција ових елемената у циљеве образовања у земљама Европе отпочела је деведесетих година и иновирани су циљеви у Француској, Шведској, Данској, Немачкој, Чешкој, Пољској, Украјини, Мађарској, Словачкој, Словенији итд. Темпо и обим промена није исти у поменутиим земљама, али се констатације на ово питање састоје у следећем: заједничко им је, бар на нивоу начелног дефинисања циљева, то да су ти редефинисани циљеви обухватили развој личности васпитаника, његову припрему за живот у мултикултурном друштву и његово поштовање вредности као што су толеранција, мир, верске, расне и друге разлике.

Дефинисани нови или редефинисани претходни циљеви обезбедиће:

- припрему младих људи која ће им омогућити стицање у свом личном животу, позитивне и реалистичке слике о самом себи, коју ће остварити у личним, друштвеним и заједничким приликама;
- припрему за живот у демократском друштву, што укључује права, основне слободе, дужности и одговорности грађана и пружање помоћи младим људима при укључивању у јавни живот;
- припрему за рад која треба да омогући широки поглед на рад и укључи теоријски увод у природу и облике рада и радног искуства;
- припрему за културни живот како би млади могли да нађу изворе за богаћење своје личности и укључе се у духовно, културно и историјско и научно наслеђе, као и припрему за живот у мултикултурном друштву.

Степен општости и садржаји циљева разликују се од земље до земље, углавном, од структуре система образовања (степен централизације образовног

система). У земљама Европске уније добили су значај у контексту припреме младих за будуће интеграције Европе, чему и ми тежимо.

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ ће своју мисију и циљеве преиспитивати периодично, евалуирати њихову сврсисходност и на основу тога усавршавати.

3.3. Упоредивост и компатибилност са иностраним програмима за образовање просветног кадра

Предложени студијски план, као и програми које садржи, усклађен је са постојећим студијским плановима и програмима на сродним институцијама у низу земаља у западној Европи (Аустрија, Норвешка, Немачка, Швајцарска, Ирска, Финска, Холандија, Словенија...), као и у земљама у окружењу (Мађарска, Словачка, Чешка, Румунија, Хрватска). С обзиром на то да је сваки систем образовања васпитача развијен за потребе школског система одређене земље, суочавамо се са разноврсношћу модела у Европи. Ово се односи како на дужину студија, тако и на садржаје који се на студијама изучавају. Нова концепција студија на Високој школи упоредива је са концепцијама на основу којих се исти профили образују - на такозваним Педагошким академијама, Педагошким факултетима и Високим учитељским школама у наведеним земљама.

Упоредивост Високе школе струковне школе за васпитаче „Михаило Палов“ са програмима заступљеним у другим земљама огледа се и у томе што је уведен кредитни систем бодова, при чему су, према стандардима који су прихваћени у Европи, пажљиво одмерене предиспитне и испитне обавезе студента, тако да је број кредитних поена у складу са оптерећењем студента у оквиру једносеместралних курсева. У исто време, поред тога што својим студентима нуди најновија научна сазнања из области образовања и прати актуелна научна сазнања, увођењем савремених метода и техника поучавања, као и континуираним праћењем појединачног студента у оквиру сваког курса одговара европским трендовима.

Студијски план и програм Високе школе подробније је поређен и структурно и формално усклађен са сродним институцијама у окружењу и Европи: са Педагошким факултетима у Оулу и Тампереу (Финска), са Педагошким факултетом у Марибору (Словенија), као и са Високим школама у Сплиту и Пули (Хрватска), у којима се под кровом једне институције образују два профила – и васпитачи предшколске деце и учитељи.

На основу анализе закључујемо да је студијски програм усаглашен са европским стандардима у потледу услова уписа, нивоа и трајања образовања васпитача, услова преласка у наредну годину, као и стицања дипломе.

Када поредимо садржаје који се обрађују на поређеним институцијама увиђамо да студијски планови и програми садрже сразмерно сличан удео академско-општеобразовних предмета, научно стручних, односно, педагошко-психолошких предмета, као и стручно апликативних, односно предмета и методика које су заступљене у предшколским установама.

Студијски план обухвата и изборне предмете, чиме је студентима омогућено да сами креирају своје студије и продубе знања из области које их посебно интересују.

Када говоримо о пракси, као о још једном изузетно важном сегменту образовања васпитача, закључујемо да студенти проводе сразмерно приближно време у непосредној пракси као и њихове колеге које се за наведене позиве образују у иностранству. Док је у нешто нижем обиму заступљена у првим семестрима студија, пракса се постепено интензивира и највише је присутна у оном делу програма који обухвата методичке дисциплине, повезујући научно знање из предметних области, методичке вештине и методичку праксу. Исто тако, пред

студенте Високе школе струковних студија за васпитаче стављају се исти захтеви као и пред студенте у другим институцијама када је у питању обим, квалитет и дужина писања завршног рада.

Ова компатибилност са иностраним програмима неопходан је предуслов за мобилност студената у току студија, као и за касније запошљавање на простору читаве Европе.

3.4. Наставна филозофија Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ као основа за развој компетенција васпитача

Данас на педагошкој сцени влада плурализам теорија васпитања, тако да постоје бројна и различита тумачења циљева образовања и учења. Промене на глобалном плану намећу преиспитивање националних циљева и стандарда са глобалним друштвено-економским циљевима. У суштини дискурса који данас утиче на циљеве образовања су питања глобалне међузависности и будућности, космополитизма, економске и социјалне ефикасности, социјалне правде, демократског грађанства, као и питања академске рационалности и персоналног раста и развоја. Филозофија данашњег трасирања путева у образовању савремене Европе ослања се на егзистенцијализам.

Појава и развој теоријског плурализма, а нарочито конструктивистичке метатеорије и развојно-хуманистичког правца у педагогији, наметнуле су нове приступе у тумачењу и разумевању процеса и појава у индивидуалном и социјалном функционисању појединца. Промењена представа о човеку, другачији приступ развоју и васпитљивости људских потенцијала, врши снажан утицај на област васпитања и образовања, али истовремено отвара и нове перспективе промишљања, као што су концепт и домети доживотног образовања. У служби овога су и критички тонови усмерени ка постојећим начинима проучавања и истраживања личности. Концепти развојности и васпитљивости појединца заузимају све више простора, а у складу са прихватањем »модела изазова« настао је и **концепт компетентности** који савремени аутори оцењују као концепт који на најбољи начин сажима модел људског функционисања, заснован на развојним теоријским правцима. Прихватљивост овога концепта заснива се на његовом инсистирању да се повеже лични развој са обележјима и значењима друштвеног дискурса, а заснованост му лежи на развојно-хуманистичком, узајамном и одговорном односу појединац - заједница. Посебну улогу у овом концепту има образовање у подстицању развоја људских потенцијала за стицање компетентности као опште способности појединца. Ово последње чини основу на коју се поставља нови приступ, или нови модел интеграције досадашња два опозитна педагошка приступа, две педагошке рефлексије (педагогија есенције и педагогија егзистенције). У новом моделу компетентност се разуме као сложај потенцијала, васпитљиви развојни капацитет појединца за успешно остваривање сопствених циљева, потреба и улога у различитим областима друштвеног и професионалног живота, али и за међусобно, задовољавајуће саобраћање са другима.

Наша европска интеграција лакше ће се поспешити ако се путем васпитања и образовања посвети пуна пажња стицању компетенција у којима се кључним способностима сматрају: моћ аналитичког мишљења, способност тимског рада, самосталност, самоиницијатива која прати стручност и компетентност... Стога, има смисла прихватити велико залагање многих аутора за прихватање Рихтеровог концепта компетенција који уважава особу и утиче на њену саморефлексију и самоодређење.

Овај и слични модели у савременим образовним концептима Европе истиче компетенцију као општу способност особе неопходну за другачије артикулисање односа појединац - друштво (а самим тим и педагошке рефлексије). Такође, наглашава **самокомпетенцију** и **социјалну компетенцију** као основне

потенцијале или кључне компетенције, потребне за постизање капацитета оптималне компетентности особе у доменима неопходним да се стиче и развија акционо искуство током читавог живота, што, савремена кретања очекују од појединца.

3.5. Савремени педагошки погледи на образовање – основа студијских програма на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“

Једно од значајних питања које савремени, постмодерни педагози постављају себи, а тиме и образовању, је питање како виде могуће моделе ефикасног образовања за друштво убрзаних токова и за Европу која корача ка све тешњим интеграцијама, градећи специфичне хумане мултикултуралне односе.

За савремене тежње уједињене Европе значајна је способност и спремност за решавање проблема и зато се она, као посебан потенцијал, уграђује у све савремене концепте образовања и подразумева као елемент концепта компетентности.

Студијски програми на Високој школи су усмерени ка развоју оних способности студената које ће допринети њиховом личном успеху и срећи, али и сналажењу у релацијама са друштвеном средином. Заснивају се на васпитљивости потенцијала појединаца и то током читавог његовог живота и на тим основама промовишу слику активног, освешћеног појединца, који се спремно и компетентно суочава са друштвеним, технолошким и развојним променама. Задатак образовања је да допринесе њиховој партиципацији, могућности критичког просуђивања и аутономног понашања.

Најзначајнија својства, која се подразумевају као неопходна да би се студент могао остварити у индивидуалном и социјалном животу, и која се истовремено сматрају критеријумима за усмеравање развоја његове компетентности, су следећа:

- *Аутономност* - самосталност и самосвојност појединца, заснована на могућности увида у своје и понашање других, заузимање критичке позиције према појавама и збивањима и одговорности за поступке и решења;
- *Толерантност* - кооперативност и комуникативност, засноване на поштовању особности, различитости и права других, уз свест о сопственим потребама, интересима и правима и самопоштовање;
- *Партиципативност* - иницијативност и спремност за учешће у социјалном животу, за доношење одлука, уношење промена - заснована на освешћеним потребама и мотивима, уз увид у начине њиховог остварења;
- *Отвореност* - склоност ка интеракцији, отвореној комуникацијској и емоционалној размени и суочавање са новинама, заснована на увиду у сопствене циљеве и пропустљивим границама (према другим људима и социјалним системима);
- *Флексибилност* - могућност адекватног реаговања на различите догађаје, појаве и поруке, заснована на увиђању, прихватању и предвиђању промена и усклађивању властитог понашања са њима.

Модел »образовања за акциону компетентност«, који је у основи наших студијских програма, обједињује карактеристике номотетског и идиографског, традиционалне и нове парадигме учења, својствене рефлексии друштва знања. Он обухвата следеће **кључне компетенције** образовања за акциону компетентност:

а) *Вештине оријентисане ка решавању проблема:*

- интелектуално знање (знање о могућим алтернативама и путевима решавања проблема, способност просуђивања, упркос несагледивим ризицима и противуречним мишљењима експерата, знање које се односи на проблеме и феномене);

- системско (умрежено) мишљење - покушај да се увиде многоструке везе и деловање промена, као и разумевање појединачних феномена у вези са општом динамиком);
- антиципаторско мишљење (сагледавање могућих, али и невероватних последица временске димензије и нежељених ефеката; симулација мишљења унапред у дужем временском периоду; пробабилистичко мишљење;
- фантазија и креативност (снажније уважавање игровно-асоцијативне и креативне форме учења. Проблеми се решавају креативно и у тиму);
- компетенција истраживања (подстичу се откривајуће форме учења и истраживачке намере);
- компетенција метода (методе трагања за адекватним информацијама, за њиховим избором и адекватним коришћењем, анализа потреба, рад на усавршавању поступака прогнозе и истраживачких метода);

Све ово даје васпитачима нове задатке; они морају бити у улози покретача учења; заједно са децом они иду ка откривању и промени стварности. Образовање добија све јаче наглашену ноту заједничког трагања за решењима за заједнички формулисане проблеме који произилазе из стварног живота оних који уче.

b) *Вештине оријентисане на саморазумевање:*

- способност за дијалог и спремност за комуникацију (интеркултурална оријентација у споразумевању);
- способност (само)рефлексије (артикулише личне мотиве и интересе, одређење сопствених гледишта са способношћу самокритике и тачне перцепције властитих потенцијала учења и остварења);
- вредносна оријентација (оријентир животне оријентације је хуманистички, а етички принципи су му праведност, одговорност и сл.);
- способност за решавање конфликта (трагање за разумним и прихватљивим компромисима, ненасилно решавање конфликта...);

c) *Вештине оријентисане ка кооперацији:*

- спремност за интернационалну кооперацију;
- способност за тимски рад;
- оријентација на заједницу;
- умрежено учење (способност сагледавања и приближавања различитих извора информисања, искустава, како би се развила мрежа неформалних контаката и понуда за помоћ и сарадњу);

d) *Вештине оријентисане ка делотворности:*

- способност одлучивања (различитим комплексним и ризичним ситуацијама);
- компетенција деловања;
- способност партиципације (уз наглашавање одговорности).

e) *Оријентација ка самоорганизацији:*

- управљање сопственим процесом учења (развијање метакогнитивних својстава);
- компетенција евалуације (самоевалуативна компетенција);
- доживотно учење (учење се опажа као богаћење квалитета живота).

f) *Оријентација ка целовитости:*

- способност многостраног посматрања (из различитих димензија и значења);
- конструктивистичко опхођење са многостраношћу приступа (повезивање различитих метода, начина посматрања и компетенција при решавању проблема - плурално мишљење);
- глобална перспектива (локална искуства и путеви њиховог решавања повезују се са могућим деловањем на глобалном плану).

Компетенције васпитача су вишедимензионална појава, јер је посредни веома сложено подручје деловања. Основне димензије су: педагошка и стручна. Прва има низ одредница од којих се најчешће издваја комуникативна компетенција. У њој се разликују садржајна и односна компетенција. Педагошка компетенција није нешто

што се једноставно додаје стручној, или, чак, научној на нивоу универзитетских наставника, код којих се јављају и научне компетенције, него је то нешто што се синергетски повезује у јединствену компетенцију васпитача. Тек сједињене, све ове компетенције имају шансу да пруже васпитачу способност да одговори захтевима савремених токова васпитања.

Педагошка димензија компетенције васпитача јаснија је тек у светлу интеракција, сарадње и заједничког рада васпитача и васпитаника. Савремено учење подразумева интензивнију интеракцију, двосмерну комуникацију и дијалог, сарадњу и заједништво од најмлађег узраста до универзитетског. Компетенције васпитача, уз стручност, као основе целокупног његовог деловања, огледају се све више у умећу успостављања односа и ефикасног комуницирања са васпитаницима. У литератури се често, поред класичних фактора успешне комуникације (мотивацијски поступци, похвале, награде, успех као фактор...), истиче личност васпитача као фактор који ослобађа, буди ентузијазам деце, подстиче на креативност и самоостварење, потискује анксиозност, речју, ствара мотивишућу интелектуалну климу.

Овладавање струком, појединим стручним дисциплинама и педагошком методологијом неопходне су претпоставке компетенције васпитача, али не и довољне. Уз њих су неопходни људски квалитети, знања, способности и умећа везана за процесе и међуљудске односе у васпитно-образовном раду.

Стручна димензија компетенција васпитача везана је уз наставне садржаје, док је педагошка компетенција више везана за процесе и односе. Тако, рецимо, Спитзберг сматра да је једна од најбитнијих црта односне компетенције препознавање реципрочне и међузависне природе људске интеракције. Та подразумевана међузависност води до премисе да особа може бити компетентна само у контексту односа.

Из данас све бројнијих истраживања ове тематике издвајамо налазе Бохнера и Келија (Bochner и Kelly) који су издвојили критерије компетенције: остваривање задатака, прилагођавање различитим ситуацијама и способност сарађивања. А Пирц (Pearce), Рубен и Виман (Wiemann) као типичан критеријум компетенције издвајају узајамно задовољство оних који узајамно сарађују, васпитача и деце. Као чиниоци успешног сарађивања и узајамног задовољства, наводе се: одговорност, отвореност, укључивање у активности, прихватање других, слобода, емпатија. Отвореност и прихватање других битне су компоненте поверења, те се у њима препознаје „камен темељац“ сваког људског односа, сарадње и интерперсоналне комуникације.

Сматрамо да се општи оквир за разумевање педагошких рефлексивних процеса који могу у Уједињеној Европи да поспеше процес интеграција темељи на следећим процесима: оспособљавању појединца за разумевање своје стварности и властиту критичку дистанцу, учењу вештине учења, оспособљавању за трајно учење, практичну примену наученог у променљивим и неизвесним условима живота, оспособљавању за практичну акцију и партиципацију, усмеравању ка вредностима толеранције, мултикултурализма, разумевању других и спремност за заједничко, тимско деловање. Промењене су филозофије живота у постмодерни и осећа се њен утицај на филозофију васпитања и нове педагошке парадигме - у средишту је појединац и његов целовит развој и то у оквиру процеса целоживотног учења, као водеће образовне филозофије и процеса, процеса глобализације света и индивидуализације националних држава, захтева за јачањем етике одговорности и све израженијег оријентира на самосвесног, кооперативног и креативног појединца.

Формирање наведених кључних компетенција васпитача представља основне циљеве Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ у Вршцу.

3.6. Методе учења и поучавања

У складу са савременим педагошким тенденцијама и описаном наставном филозофијом, на Високој школи у раду са студентима предвиђен је савремени дидактички приступ методама учења и поучавања.

Кроз све облике рада ће бити коришћене следеће стратегије, методе и поступци:

- академско излагање
- образлагање са реторичким питањима
- хеуристички разговор (конструктивистички приступ)
- разговор о унапред постављеним проблемима уз логичко структурисање предмета расправе
- сучељавање мишљења
- расправа на унапред најављену тему
- образлагање ставова у расправи
- навођење занимљивих детаља
- илустрација цитатима
- сократовски разговор
- шематско приказивање структуре садржаја
- прикази процеса у цртежу
- писмени радови студената (извођење битних ставова и идеја из литературе)
- приказ текста
- писани извештаји након примене инструмената
- концептирање (систематизовани запис – извођење главних делова по логичком реду; мапе ума; ослонци)
- израда реферата о спроведеном истраживању или проученој теми
- откривање, проналажење примера у литератури за разјашњење појмова
- резимирање идеја на предавању
- постављање питања након предавања или задатог текста
- компарирање
- писање теза
- класификација чињеница
- формулисање појмова
- упоређивање података, појмова и сл. у различитим изворима информација
- проблемско излагање
- проблемско учење
- учење откривањем
- интерактивно учење
- самоорганизовано учење
- интегративно учење
- саморефлексивно учење
- селективна пажња
- развијање класа
- антиципирање последица
- проналажење нових поступака
- уочавање удаљених релација и мењање принципа
- стварање нових идеја, релација
- превођење текстова у структуру
- интерпретација
- пројектна метода
- симулација
- истраживачка метода

- евалуација
- практични радови
- олуја идеја
- преобликовање, откривање
- трагање за информацијама на Интернету

=====

4. ПРОЦЕНА ПОТРЕБЕ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА ВАСПИТАЧА У ВРШЦУ С ОБЗИРОМ НА РЕАЛНЕ ПОТРЕБЕ ТРЖИШТА РАДА (ПЛАНИРАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ)

У савременом друштвеном контексту породичне потребе за организованом бригом за предшколску децу у порасту су готово свуда. Иако у Европској унији похађање васпитно-образовних програма није обавезно пре 5-те године живота, ипак је више од 75% деце узраста од 4 година обухваћено предшколским васпитањем и образовањем (Француска 96%, Холандија 96%, Белгија 97%, Немачка 67%, Шведска 70%, Словенија 53%, Грчка, Ирска, Португал 50-60%). Иако је Војводина одувек предњачила у погледу мреже предшколских установа, што представља добру основу у погледу развоја предшколског образовања и васпитања, проценат обухваћене деце у односу на стање у европским земљама које смо навели, прилично је скроман. У блиској будућности очекује се значајан пораст броја деце у предшколским установама (нарочито је изражена тенденција повећања броја деце обухваћене целодневним боравком, која је доведена у везу са променом радног времена запослених које се све више приближава радном времену на Западу, где се касније почиње и завршава са послом) и приближавање бројкама у земљама које нас окружују, тако да та чињеница даје реалне могућности приликом отварања, између осталог, и нових радних места за васпитаче. Анализом Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2010/2011. години може се уочити да од укупног броја деце обухваћених предшколским васпитањем на територији Републике Србије (179865 деце свих узраста обухваћени у 8791 васпитно-образовних група, чак 101086 деце обухваћених у 4449 васпитно-образовних група похађа целодневни програм – преко 9 сати дневно). Предшколске установе, као институционални оквир система друштвене бриге о деци, морају изаћи у сусрет све бројнијим потребама породице и деце, како у погледу квантитета, тако и у погледу квалитета рада предшколских установа (флексибилнијем радном времену, продужетку радног времена и др.).

Предшколско васпитање је препознато као важан предуслов повећања обухвата основним образовањем, као и смањења осипања ученика током основног образовања и повећања стопе завршавања основне школе. И наша земља је заједно са земљама чланицама ЕУ опредељена ка стратешком циљу за унапређење бриге о деци, тако што је предвиђено да до истека претходне деценије, 90% деце старије од 3 године буду обухваћена предшколским установама за бригу о деци. Тако, Национални план акције за децу (НПА) – стратешки документ Владе Републике Србије у коме се дефинише општа политика земље према деци за период до 2015. године, као стратешки циљ наводи обезбеђивање потпуног обухвата деце квалитетним предшколским васпитањем годину дана пред полазак у школу, као и усавршавање кадрова за рад са децом у припремном предшколском програму. Почетком миленијума Србија је била међу земљама са најнижим обухватом предшколским образовањем у Европи. Као одговор на овакво стање, уведен је обавезни предшколски припремни програм. Примена овог програма допринела је битном порасту обухвата предшколским васпитањем, нарочито у групи деце узраста 6-7 година. С обзиром на измене у Закону о предшколском васпитању и образовању, којим се предвиђа обавезно похађање деце у припремним групама

(тзв. нулти разред), где в.о. рад организује васпитач, сматрамо да се пружа могућност запошљавања већег броја нових васпитача и отварања в.о. група у мањим местима у којима до сада из многобројних разлога предшколске установе нису постојале.

У нашем друштву, све више је деце којој су оба родитеља запослена или која живе само са једним родитељем, као ванбрачна деца или деца разведених родитеља. Економска ситуација намеће многим породицама запосленост оба родитеља, како би одржали исти стандард живота који је само једну генерацију уназад могао да обезбеди један запослени родитељ. Жена се, све чешће, из економских и личних разлога одлучује на рад изван породице. Деца запослених родитеља у условима атомизације породице, често су лишена комуникације са декама, бакама и осталом родбином, јер не живе, као некада, заједно. Такође, ослањање на помоћ у чувању деце од стране родбине, одлаже се променом пензионог система који од запослених захтева већи број година радног стажа. Не мање важна је и чињеница да су родитељи и друштво у целини данас веома заинтересовани за добробит деце и за њихово одрастање у што повољнијим и стимулативнијим условима. Све то упућује на изразиту и повећану потребу за збрињавањем деце у предшколским установама.

Сведоци смо да се у нашем друштву, из разлога које смо већ навели, све више шире постојећи објекти, отварају приватни вртићи, спортски вртићи, музички вртићи, вртићи у којима се учи страни језик, различите играонице, плесни вртићи, вртићи религиозног карактера итд. Сматрамо да се посебна могућност запошљавања васпитача може предвиђати у приватним предшколским установама. Један од разлога је, свакако, још увек мали проценат приватних вртића у односу на државне. Анализом Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2010/2011. години може се уочити да је у Републици Србији забележен број од 2334 државних предшколских установа, а само 50 приватних. С обзиром на капацитетне могућности, статистички обухват предшколаца од стране надлежних установа, као и популацију предшколаца који су на чекању за пријем у предшколске установе, перспектива, која подразумева законски јасно дефинисане стандарде, је и у повећању броја приватних вртића. Такође, све је чешћа појава отварања васпитно-образовних установа од стране развијених фирми које на тај начин брину о деци својих радника, а сем државе и родитеља, повећава се и број финансијера који желе да покажу бригу за предшколско дете (трговина и индустрија, приватни сектор, стране амбасаде и организације...). Бољи је материјални положај запослених и вртића, повећање стандарда повлачи и боље услове који доводе до смањења броја деце у васпитно-образовним групама који је данас, када су урбане средине у питању, превелик. У последње време, јавља се потреба за повећањем броја васпитача у васпитно-образовним групама. На овај начин, више него раније, пружа се могућност да васпитачи лакше пронађу запослење.

Анализом Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2010/2011. години, може се уочити да је велики број деце у Републици Србији, а нарочито у великим градовима као што су Београд, Нови Сад, Панчево и други, а према којима „гравитирају“ и налазе запослење васпитачи који су се школовали у Вршцу на Високој школи, остао неуписан или примљен преко капацитета. Број неуписане деце у Србији у 2010/2011. години је велики (7228), уписане деце преко капацитета, такође (4852), тако да би акција друштва када је у питању упис ове деце у предшколске установе пружила могућност запошљавања одређеног броја васпитача.

Нажалост, данашње анализе показују велике разлике у обухвату деце у предшколским установама у односу на социо-економски статус домаћинства, али и

у односу на обухват деце из маргинализованих група. Наиме, у претходном периоду, деца из домаћинства која су се налазила испод линије сиромаштва (Роми, сеоска деца и др.) у знатно мањој мери су похађала обданиште у односу на општу популацију (13% према 43%). Такође, скоро 50% деце из сиромашних домаћинства није било обухваћено обавезним предшколским припремним програмом (Јовић, 2010). Зато се у Националном плану акције за децу, као стратешки циљ поставља посебна обука (а логично, и њихово запошљавање) васпитача за рад са децом неких етничких и културних група (пре свега, са Ромском децом), са децом појединих националних мањина, са сеоском децом и др. Сходно томе, претпоставља се да би у наредном периоду постојала повећана потражња за кадром који би могао да одговори на овако постављене циљеве. Будући да Висока школа за васпитаче „Михаило Палов“ већ традиционално дуги низ деценија (75 година) школује студенте на румунском језику, и уписује четврту генерацију студената који студирају на ромском језику, сматрамо да ће управо ти васпитачи у будућности имати бољу перспективу запошљавања.

На основу досадашњег искуства, у нашој Школи, школовали би се студенти који гравитирају из области Јужног Баната, дела Средњег Баната и већих општина из Србије, као што су: Вршац, Панчево, Ковин, Зрењанин, Пландиште, Алибунар, Бела Црква, Опово, Омољица, Велика Плана, Смедерево, Смедеревска Паланка, Пожаревац итд. Анализирајући податке који нам говоре о тренутном броју обухваћене деце на том подручју и броја запослених васпитача, дошли смо до сазнања да је у овим општинама око 20.000 деце обухваћено у државним предшколским установама, а да је број запослених васпитача око 1200 (према подацима Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2010/2011. години на територији Војводине број уписане деце у предшколске установе износио је 54660, а број запослених васпитача 3396). На основу садашњег броја запослених у наведеним подручјима који би се у наредним годинама требао повећавати и на основу процене да би годишње значајан број васпитача одлазио у пензију, те узимајући у обзир чињеницу о ранијим напуштањима професије због различитих разлога (породичних разлога, инвалидитет, болест...) и да ће неки од свршених студената остварити професионалну каријеру у другим делатностима, годишња потреба за новим васпитачима требало би да буде повећана. Такође, ако додатно узмемо у обзир приближавање и усаглашавање са европским окружењем, и самим тим, повећану потребу за новим радним местима због већег обухвата деце у предшколским установама, развоја и реорганизације постојеће мреже установа и усклађивање са локалним потребама, повећање броја државних установа, отварањем већег броја приватних вртића, стварање амбијента за примену различитих врста васпитно-образовних садржаја, решавање проблема деце из маргинализованих друштвених група, сматрамо да је пројектован број студената који би се уписао на Високу школу, на студијским програмима основних студија и специјалистичком програму за рад са децом у оквиру припремног предшколског програм, оправдан и реалан (120 студената који би студирали на програму Струковни васпитач – 90 студената на српском, 20 студената на румунском и 10 студената на ромском језику, затим, 30 студената који би студирали на програму Васпитач деце јасленог узраста и 20 студената који би студирали на наведеном специјалистичком програму).

---

5. РЕСУРСИ КОЈИМА ИНСТИТУЦИЈА РАСПОЛАЖЕ

5.1. Наставници, сарадници и ваннаставно особље

При креирању Високе школе струковних студија за образовање васпитача водило се рачуна да број наставника одговара потребама студијског програма и да број часова наставе одговара прописаним стандардима. Недељни фонд часова за неке од наставника је мањи, тако да они обављају додатне ваннаставне активности (координатори студентске самосталне педагошке праксе, рад са Студентским парламентом, послови око издавачке делатности итд.).

Научне и стручне квалификације одговарају образовно-научном пољу и нивоу задужења. Квалификације су доказане и доказиваће се: дипломама, објављеним радовима, учешћем на стручним скуповима, учешћем у истраживачком раду и пројектима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству.

Укупан број запослених у сталном радном односу са пуним радним временом чини више од 70% од укупног броја предмета на студијском програму, а број доктора наука је виши од 50% од укупног броја запослених.

1. Проф. др Илеана Магда, 2008. год. изабрана у звање ванредног професора на Учитељском факултету у Београду за предмет **Методика наставе румунског језика и румунски језик са културом говора**, а 2001. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете: **Румунски језик, Књижевност за децу (на румунском језику), Култура говора (на румунском језику) и Методика развоја говора 1 и 2** – 100% радног времена;
2. Проф. др Јон Лелеа, изабран 2002. год. у звање професора струковних студија за предмет: **Методика музичког васпитања 1, 2 (на румунском и на српском језику)** – 100% радног времена;
3. Мр Виорика Пасер, 2005. год. изабрана у звање професора струковних студија, за предмете: **Методика васпитно-образовног рада и Методика упознавања околине 1 и 2 (на румунском и на српском језику)** – 100% радног времена;
4. Доц. др Јелена Пртљага, изабрана у звање професора струковних студија 2011. год. за предмет: **Енглески језик** – 100% радног времена.
5. Проф. др Ружица Петровић, 2009. год. изабрана у звање ванредног професора на Педагошком факултету у Јагодини, за предмет **Филозофија са етиком**, са преузетим звањем предаје **Филозофију васпитања и Етику васпитачког позива** – 25% радног времена.
6. Др Наташа Стурза- Милић, 2009. год. изабрана у звање професора струковних студија, за предмете: **Методика физичког васпитања и Практикум из физичког васпитања** – 100% радног времена.
7. Доц. др Александра Гојков-Рајић, изабрана у звање професора струковних студија 2011. год. за предмет: **Немачки језик** – 10% радног времена.
8. Мр Томислав Сухецки, изабран 2004. год. у звање професора струковних студија за предмет: **Методика ликовног васпитања** – 100% радног времена;
9. Академик Грозданка Гојков, 2002. год. изабрана у звање редовног професора Филозофског факултета у Новом Саду за предмет: **Методологија педагошких истраживања**, 2007. год. изабрана у звање редовног

- професора Учитељског факултета у Београду за предмет: **Дидактика** – 30% радног времена.
10. проф. др Александар Стојановић, 2008. год. изабран и у звање доцента на Учитељском факултету у Београду за предмет **Дидактика** и професора струковних студија на Високој школи за образовање васпитача – Вршац, за предмете: **Предшколска педагогија, Породична педагогија и Методика развоја почетних математичких појмова 1 и 2;** – 30% радног времена.
  11. Предраг Пртљага, 2010.год. изабран у звање наставник вештина, за предмете **Рачунари у васпитно-образовном раду и Информатички практикум** - 100% радног времена.
  12. Адријан Божин, 2010.год. изабран у звање наставника за извођење практичне наставе (вежби), за предмете: **Психологија предшколског детета и Психологија развоја личности (на румунском И на српском језику)** – 100% радног времена.
  13. Др Еуђен Чинч, 2009. год изабран у звање професора струковних студија за предмете **Вокално-инструментални практикум и Хор и оркестар (на румунском и на српском језику)** - 100% радног времена.
  14. Др Мирча Маран, 2009.год. изабран у звање професора струковних студија за предмете **Историја цивилизације и Европски контекст националних култура (на румунском и на српском језику)** - 100% радног времена.
  15. Проф. др Радован Грандић, 1997.год. изабран у звање редовног професора Филозофског факултета у Новом Саду за предмете: **Увод у педагогију, Теорија васпитања и Породична педагогија**, са преузетим звањем одржава наставу на предмету **Породична педагогија**-ангажован по уговору о допунском раду до 30% радног времена.
  16. Биљана Вујасин, 2013. год. изабрана у звање наставника вештина на струковним студијама за предмете: **Примена аудио-визуелних средстава, Школска документација и Рад са децом са посебним потребама** – 100% радног времена.
  17. доц. др Тања Недимовић, 2011. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете **Општа психологија, Ментално здравље, Развојна психологија, Педагошка психологија, Психологија стваралаштва** – 100% радног времена.
  18. Др Рајко Ђурић, 2009. год. изабран у звање професора струковних студија за предмет **Ромски језик**, а 2010.године у звање професора струковних студија за предмете **Методика развоја говора 1 и 2 (на ромском) и Књижевност за децу (на ромском језику)** –100 % радног времена.
  19. Др Брандуша Жујка, 2008. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете **Румунски језик, Књижевност за децу и Култура говора** (на румунском језику) – 100% радног времена.
  20. Снежана Пртљага, мастер, 2009. год. изабрана у звање наставника за извођење практичне наставе (вежби) за предмете **Предшколска педагогија и Предшколски курикулум** – 100% радног времена.
  21. Мр Марија Александровић, 2010. год. изабрана у звање предавача за извођење практичне наставе (вежби) за предмете **Ромски језик и Књижевност за децу**– 100% радног времена.
  22. Мр Зоран Мулић, 2007.године изабран у звање редовног професора на Академији уметности-департман музичке уметности у Новом Саду, са преузетим звањем одржава наставу на предмету **Вокално-инструментални практикум** (на ромском језику).Ангажован по уговору о допунском раду-30% радног времена.
  23. Др Тамара Горелова, 2008. године изабрана у звање професора струковних студија за предмете **Руски језик, Филозофија културе и Дечја субкултура** - 100% радног времена (радни однос у статусу мировања од 16.02.2010. године до 15.02.2011.године).

24. Љиљана Келемен, 2010. изабрана у звање наставнице за извођење практичне наставе (вежби) за предмет **Методика развоја говора** - 100% радног времена.
25. Мр Александра Мандић, 2011. изабрана у звање предавача за предмет **Методика развоја почетних математичких појмова (вежбе)** - 100% радног времена.
26. Проф. др Милан Узелац, 1995. изабран у звање редовног професора на Филозофском факултету у Новом Саду, са преузетим звањем предаје предмете **Филозофија естетског васпитања, Правци савремене филозофије и Филозофске основе савремених педагошких теорија** - 100% радног времена.
27. Проф. др Љубивоје Стојановић, 2010. изабран у звање професора струковних студија за предмете **Култура религије и Религијски системи** - 100% радног времена.
28. Др Драгица Станојловић, 2010. изабрана у звање професора струковних студија за предмете **Здравствена нега, Психопатологија развојног доба и Физиологија са основама анатомије** - 100% радног времена.
29. Даница Веселинов, 2011. године изабрана у звање наставника за извођење практичне наставе за предмет **Педагошке теорије** – 20% радног времена.
30. Горан Вилотијевић, 2012. године изабран у звање предавача за предмет **Развој идеја о предшколском васпитању** и извођење **вежби за предмете Општа педагогија, Предшколска педагогија, Педагогија јасленог узраста и Педагошке теорије** – 100% радног времена.
31. Др Милош Ђорђевић, 2012. године изабран у звање професора струковних студија за предмете **Матерњи језик (српски), Књижевност за децу, Методика развоја говора 1 и 2, Методика развоја говора за децу јасленог узраста 1 и 2** – 100% радног времена.
32. мр Ивана Ђорђевић, 2013. године изабрана у звање предавача за предмет **Култура говора – методички аспект** – 100% радног времена.

Научне и стручне квалификације наставног особља задовољавају потребне критеријуме и у складу су са Законом о високом образовању, што ће омогућити испуњење циљева установе. Предложени број наставника је довољан да «покрије» укупан број часова наставе на студијском програму образовања васпитача. Притом, максимално ангажовање по наставнику у просеку не прелази 6 часова недељно за часове теорије (или 8 уколико се предаје и практична настава). Од укупног броја наставника, 70% је у сталном радном односу са пуним радним временом од укупног броја предмета на студијским програмима. Од укупног броја предмета (обавезних и свих изборних који су понуђени) на студијском програму (55), 35 предмета односно 63,6% “покривају” доктори наука, тако да је овај критеријум, као и претходни, на Високој школи струковних студија за васпитаче испуњен. Такође, потребна звања наставника одговарају прописаним стандардима када је у питању ангажовање на струковним студијама.

Ваннаставно особље

Ненаставно особље обавља организацијске, административне, правне, финансијске, библиотекарске и друге послове у оквиру стандарда Високе школе струковних студија и Наставног одељења Учитељског факултета из Београда. Велики значај у овоме има њихова поливалентност и спремност за ангажовање.

Име и презиме	делатност
доц. др Јелена Пртљага	директорка Високе школе
Стеван Миљков, дипл. правник	секретар
Зоран Марјанов	референт за студентска питања, висока стручна спрема
Биљана Деспотовски, дипл.економиста	шеф рачуноводства
Даница Веселинов	библиотекарка

Помоћно особље:

Помоћно особље стара се веома успешно о преко 4000 м² отвореног и затвореног простора Високе школе (уређење, одржавање, грејање, поправке...).

Коса Павић	спремачица
Маја Миљевић	спремачица
Владо Хрњак	котлар
Деспотовски Драган	техничар за одржавање

5. 2. Организациона шема

Организациона шема је регулисана Статутом Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ у Вршцу и односи се на питања овлашћења одговорности, управљачких и стручних органа Високе школе. Такође, детаљно је регулисан рад студентског парламента, као и рад органа управљања. Рад органа управљања је регулисан правилницима о раду.

Висока школа не планира да у свом саставу има организационе јединице.

5. 3. Просторни услови, библиотека, уџбеници и информациона подршка

Установа има обезбеђен простор и опрему неопходну за квалитетно извођење наставе. Простор који је на располагању за потребе наставе и управе, испуњава све релевантне урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове, са одговарајућим грађевинским и употребним дозволама.

Простор који Школа користи намењен је и потребама Одељења Учитељског факултета. Дакле, факултет и Виша школа од зграде коју деле (према договору) са Гимназијом, користе око 2190 м² (брuto 4380м²). У овај су простор смештене следеће просторије:

- велики амфитеатар са 200 седишта,
- мали амфитеатар са 100 седишта,
- 6 слушаоница (50 седишта) са елементима кабинетског простора (педагогија, психологија, методике, страни језици, музичко васпитање, ликовно васпитање...),
- 5 просторија за менторски рад,
- 1 свечана сала са 60 места,
- библиотека са близу 30 хиљада књига и око 120 наслова часописа (7023 наслова на румунском језику), и 86 библиотечких јединица на ромском језику.
- читаоница са 28 седишта и радним столовима (135м²),
- студентски парламент,
- кабинети за катедре (педагогија-психологија; методике; страни језици; матерњи језик; уметност),
- канцеларијски простор – (4)
- фискултурна сала (410 м²) са 2 свлачионице,
- улазни хол (120м²) са огласним таблама.

У комплексу Школе налази се спортски терен (недавно реновиран), а у непосредној близини градски стадион са спортским теренима, који се, уз школске терене, повремено користе за наставу физичког васпитања и рекреације.

У значајан сегмент рада Школе спада практичан рад студената, који се, бар када је непосредан рад са децом предшколског узраста у питању, одвија у дечијим вртићима. Дечији вртић у Граду има осма објекта у којима се налази 36 група.

На располагању студентима, у кабинету за информатику је 25 РС рачунара (50 радних места), а у библиотеци још два са директном интернет бежичном линијом.

Кабинети професора су опремљени компјутерима са пратећом опремом (штампач, скенер, независном интернет линијом); за потребе наставе на располагању су графоскопи (од тога 2 преносна), три лаптопа, компјутери и пројектори.

Школа располаже са три концертна клавира, једним пианином и одговарајућим аудио-визуелним средствима: 1 видео бим, 2 телевизора, 5 пројектора, 2 музичка стуба...

Смештај студената могуће је реализовати у Дому ученика и студената, који се налази у центру града. Собе су двокреветне и трокреветне са организованом исхраном и друштвено-забавним активностима.

Библиотека је снабдевена литературом која својим нивоом и ширином обезбеђује подршку студијским програмима. Укупан број књижне грађе је 29657 (на дан 19.12.2011. године).

Правила библиотеке (упис, правила коришћења књига и рачунарске опреме): Право уписа у библиотеку имају сви студенти (на буџету и самофинансирајући) Високе школе струковних студија за васпитаче, уз давање на увид студентске

књижице-индекса; при упису, у индекс се ставља печат «позајмљене књиге» на почетку сваког семестра, а на крају «враћене књиге»; упис у библиотеку је бесплатан; самофинансирајући студенти могу користити библиотечку грађу само у читаоници.

Чланови библиотеке имају право: да изнајмљују књиге, да се служе читаоником, да траже информације и консултације од стручних радника у библиотеци, да буду информисани о новонабављеним књигама и другој грађи, да траже резервацију књиге, да користе рачунарску опрему, да користе интернет.

Приручна збирка (часописи, библиографије, речници, лексикони, енциклопедије) и ретке, старе књиге могу се користити само у читаоници, уз индекс.

У оквиру рада библиотеке врши се едукација и обука студената, наставника и сарадника за ефективно коришћење библиотеке и осталих информационих ресурса.

У склопу читаонице смештен је *Легат Милана Пражића* са 1000 књига, које су на располагању студентима, нарочито за реализацију програма Дечја књижевност.

Такође, у просторијама Високе школе, смештен је Легат – спомен соба Михаила Палова, са преко 3000 библиотечких јединица и вредне педагошке библиотеке.

Радно време библиотеке и читаонице истакнуто је на улазу (08,00 – 20,00).

5. 4. Научно-истраживачки рад

Висока школа осмишљава, припрема и реализује научноистраживачке, стручне и друге врсте програма, као и националне и међународне пројекте и утврђује поступак и критеријуме за систематско праћење и оцењивање обима и квалитета научноистраживачког рада наставног особља.

Садржај и резултати научноистраживачког, уметничког и стручног рада установе усклађени су са циљевима високошколске установе и са националним и европским циљевима и стандардима високог образовања, а односе се на осмишљавање и реализацију научноистраживачких пројеката у области образовања и васпитања, између осталог и на организацију тематског округлог стола посвећеног даровитости (седамнаести по реду) и објављивање зборника радова изложених на округлом столу.

Знања до којих високошколска установа долази спровођењем научноистраживачког и уметничког рада укључују се у наставни процес. У складу с тим, у току школске 2011/12. Висока школа подржава 6 програма стручног усавршавања акредитованих од стране Завода за унапређивање васпитања и образовања: Оцењивање у школи, Педагошке компетенције наставника из угла друштва знања, Когнитивни стил у функцији индивидуализације наставе, Едукација за идентификацију и рад са радовитом децом, Модели професионалног развоја наставника, и Методе и технике развијања ствараштва.

Висока школа подстиче и обезбеђује услове наставном особљу да се активно бави научноистраживачким, уметничким и стручним радом и да што чешће објављује резултате тог рада и подстиче учешће на научним и стручним скуповима у земљи и инострантству. Наставници Високе школе укључени су у реализацију пројеката које подржава Министарство просвете и науке.

Висока школа обавља и подстиче издавачку делатност у складу са својим могућностима (континуирано од 1994. године издато је до сада више од 150 публикација – монографија, књига, уџбеника, практикума, зборника).

У складу са чињеницом да се на њој одвија настава и на ромском и румунском језику, Висока школа активно сарађује са сродним установама у суседној Румунији, али и у свом непосредном окружењу. Посебан допринос овој сарадњи представља и пројекат суседске сарадње који се тренутно реализује (ИПА програм) под називом *Quality in education, colleges and universities using innovative methods and new laboratories* у трајању од 18 месеци који Висока школа као партнер спроводи у току 2011. и 2012. године у сарадњи са Универзитетом Ioan Slavici из Темишвара, а подржава га Делегација Европске уније.

Као струковна школа, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ у Вршцу није препозната као научно-истраживачка институција. Упркос томе, изузетна пажња на овој институцији посвећује се развоју научно-истраживачког рада, кроз раличите видове: организацију научних конференција, учешће наставника на научним и стручним скуповима, објављивање научних и стручних радова наставника, учешће наставника у научним пројектима које подржава Министарство науке и технолошког развоја, кроз реализацију пројеката суседске сарадње, издавачку делатност, као и кроз стицање виших научних знања наставника.

У току претходне академске године, Висока школа организовала је две међународне научне конференције. Једна од њих је 17. округли сто посвећен тематици даровитих. Ове је године тема била “Даровитост и моралност”. На скупу је било 95 радова и 120 учесника из Словеније, Енглеске, Босне и Херцеговине, Румуније, Македоније, Хрватске, Мађарске и Србије. Изражена је била синергија различитости научних теорија, идеја, методолошких приступа, који су се са различитих географских простора и из различитих метатеоријских исходишта слиле у нови мрежни истраживачки и рефлексивни оквир, омеђен кључним појмовима, као што су: даровитост, морална даровитост, морална аномија, етичка концептуализација, образовање даровитих, чиме је овај скуп добио наглашену ноту мрежног рефлексивног и истраживачког пројекта којим су се, различитим стратегијама и из различитих углова, отворила нова питања у области даровитих.

Други значајан скуп је ЕНИЕДА 4, одржан у Вршцу 29. септембра до 1.октобра. Ради се о четвртој међународној научној конференцији посвећеној лингвистичком и интеркултурном образовању чији је домаћин и координатор била Висока школа, под називом *Negotiating and constructing European identities across languages and cultures* – Преговарање и стварање европских идентитета кроз језике и културу. Суорганизатори ове, четврте по реду, Конференције лингвиста и интернационалног образовања, чији је циљ да помогне формирању европског идентитета језицима и културом су, поред Високе школе, Европска мрежа интеркултурних образовних активности (*The European Network for Intercultural Education Activities – ENIEDA*), Факултет за културу и друштво, Малме Универзитет у Шведској и Центар за истраживања и иновације у лингвистичком образовању Универзитета из Алба Јулије у Румунији. Учесће истраживача из 24 европске земље нам говори о значају, односно актуелности тематике скупа, а о успешности организације и значаја Конференције у научном и другим аспектима сведоче бројна писма која су од учесника стигла након конференције, а посебно писмо честитка које је упутила госпођа Магелан Дежан Понс из Генералног директората Савета Европе за образовање, културу и наслеђе, омладину и спорт, које се може видети на сајту Високе школе.

Појединачна учешћа наставника на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, бројна су и сведоче о интензивном ангажовању наставника у научно-истраживачком и стручном сегменту њиховог рада. Оно што се истиче као

посебно значајно то је да су три рада објављена у часописима на Thompsonovoj SSCI листи, као и да су одређени професори Школе у протеклој академској години учествовали на иностраним конференцијама као уводничари по позиву. Научно-истраживачки рад наставника свакако се односи на објављене књиге, монографије, научне и стручне радове које су наставници школе објавили у претходном једногодишњем периоду. Треба истаћи да се за школску 2010/11. ради о више од 160 наслова.

Професори Високе школе су и чланови тимова који реализују пројекте подржане од стране Министарства науке и технолошког развоја Републике Србије:

Педагошки плурализам као основа стратегије образовања, бр. 179036 (2011-2014) – проф. др Г. Гојков, проф. др Р. Грандић и доц. др А. Стојановић;

Квалитет образовног система Србије у европском контексту, бр. 179010 (2011-2014) – проф. др Г. Гојков

Проф. др Грозданка Гојков је у више наврата у току прошле академске године држала предавања као визитинг професор на иностраним универзитетима. Професори Високе школе били су у претходном периоду и чланови издавачких савета иностраних часописа (Educatia plus i Agora, часописи у издању Универзитета Aurel Vlaicu, Arad; Kalokagathia, часопис за педагошка питања, издавач Хрватско футуролошко друштво из Ријеке; Педагогика, електронски журнал који издаје Словеначко педагошко друштво и Словачка академија наука).

Претходну академску годину карактерише и реализација пројекта прекограничне под насловом Квалитет у образовању, високим школама и универзитетима уз коришћење иновативних метода и нових лабораторија (Quality in education, college and universities, using innovative methods and new laboratories MIS Code 488). Поменути пројекат почео је са реализацијом у крајем децембра 2010 године, дакле у 2. семестру 2010/11. школске године и одвија се у сарадњи са партнерима из Румуније, Универзитетом Јоан Славић из Темишвара као део ИПА програма прекограничне сарадње Румунија - Србија који финансира Европска унија. Пројекат ће трајати 18 месеци, дакле активности које се у оквиру њега спроводе су у току. Стратешки циљ пројекта Квалитет у образовању, високом школама и универзитетима уз коришћење иновативних метода и нових лабораторија, јесте постизање уравнотеженог и одрживог развоја кроз инвестирање у образовање младих. Кроз садржаје који су предвиђени током осамнаест месеци његовог спровођења, пројекат за свој циљ поставља подстицање стварања и примену иновативних метода у високом образовању, са посебним акцентом на њихову примену од стране студената, подршку заједничким иновативним методама у образовању, интеракцију, повећање нивоа образовања инвестирањем у стварање и дисеминацију нових интерактивних и иновативних метода, итд. Осмишљавање и имплементација иновација у разним пољима коју спроводе партнери у пројекту, професори и студенти Високе школе струковних студија за образовање васпитача Михаило Палов у Вршцу и Универзитет Јоан Славић у Темишвару, као и резултати других релевантних истраживања, биће представљени у оквиру две конференције које ће бити организоване у Вршцу и Темишвару током реализације пројекта, након којих ће уследити објављивање студија са резултатима рада у оквиру пројекта. Велики број професора (18) и предмета у којима су чињени напори на осмишљавању и имплементацији нових дидактичких поступака и метода и значајан број студената који су се директно укључивали у сусрете учесника на пројектима, приликом посета професора из Темишвара, на презентовању ефеката иновирања говори о мотивационој вредности пројекта.

Академик проф. др Грозданка Гојков промовисана је у највише универзитетско звање почасног доктора (хонорис цауса) на Универзитету „Аурел Влајку“ из Арада

(Румунија), 04. новембра 2010, за изузетан допринос у области педагогије. Проф. др Рајку Ђурићу уручена је награда Института за културу у Мадриду, а 01. септембра 2011. године проф. др Рајко Ђурић изабран је за председника Интернационалне ромске академије уметности и наука.

Поред ангажовања у оквиру овога пројекта, наставиће се досадашња сарадња са високошколским и научним институцијама из Румуније, Македоније, Словеније, Мађарске, Хрватске..., као и давање пуне подршке наставницима за њихову даљу стручну и научну афирмацију. За научно-истраживачку делатност школе, значајно је напоменути и да је у оквиру издавачке делатности школе у току претходне школске године објављено 15 наслова и да се са том праксом намерава наставити, имајући на уму да би кредибилитету школе, њеној препознатљивости у научним и стручним круговима у Србији и шире требало даље да доприноси пажња ка издавачкој делатности. У складу с тим, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ у Вршцу иницираће објављивање часописа Истраживања у педагогији чији се први број планира за децембар 2011. године. Часопис је значајан за научно препознавање Школе. Урађени су први кораци, тј. припреме су у току. Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ у Вршцу планира да објављује часопис Истраживања у педагогији у сарадњи са Српском академијом образовања у Београду два пута годишње. Часопис ће разматрати све рукописе под условом да представљају оригиналне радове аутора који прилаже рад и под условом да се ауторска права пренесу на часопис Истраживања у педагогији и Високу школу струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“. Часопис ће предност давати емпиријским и применљивим истраживањима, односно оним истраживањима чије резултате је могуће примењивати у стварном образовном окружењу. Студије које се баве свим нивоима и типовима образовања – неформалним, формалним, основним, средњошколским, високим, андрагошким и целоживотним сматрају се једнако значајним. Сви радови који ће се објавити у часопису Истраживања у педагогији подробно ће се рецензирати. Рукописе прво рецензирају уређивачи часописа и само они који испуњавају циљеве и у складу су са темом часописа биће прослеђени на анонимну рецензију. Сваки рукопис рецензира бар два анонимна рецензента – један домаћи и један инострани. Амбиција Високе школе је да иницира издавање часописа таквог квалитета који ће предложити за разматрање на увођење у једну од СЦИ листа.

За научно-истраживачку делатност школе, значајно је напоменути и да су три наставника Високе школе у протеклих годину дана стекла звање доктора наука, што им омогућава напредовање у виша звања и оснажује наставнички потенцијал школе.

---

6. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈА

6.1. Увођење, праћење и унапређивање стандарда квалитета

На Високој школи сви релевантни фактори континуирано ће бити ангажовани у обезбеђивању квалитета студија, у складу са **Акционим планом**. Краткорочно и дугорочно планирање стручних, образовних и научно-истраживачких активности на Високој школи вршиће се на основу анализе значајних чинилаца и на основу континуираног прикупљања битних података.

Контрола квалитета наслањаће се на конкретне и проверљиве елементе рада високошколске установе.

Области обезбеђења квалитета који се прате су:

- студијски програми – вршиће се самовредновање студијских програма, њихове усклађености са мисијом Школе и претпостављеним исходима, као и самовредновање њихових садржаја, реализације, савремености и прилагођености потребама тржишта рада.
- настава – континуирано ће се пратити реализација и квалитет извођења наставе, савременост њених метода, оптерећеност студената, ефикасност студија (однос уписаних студената и дипломираних), као и пролазност на појединачним предметима. Трудићемо се да добијемо повратне информације од бивших студената и њихових послодаваца (о томе колико су стечена знања и вештине током студирања примењива и корисна), о савремености програма и усклађености са европским стандардима у одговарајућој области и др. Школа ће посебно пратити: квалитет извођења наставе, спровођење испита, успешност студирања у целини и у оквиру појединачних предмета, квалитет појединачних уџбеника, број наставника и сарадника и студената по групама, просторне капацитете и опремљеност, како изгледају процедуре, да ли су ефикасне и правичне (нпр. Процедура за жалбу поводом оцене). Учешће студената у поступцима осигурања квалитета биће неизоставно, будући да су они најзаинтересованији да добију квалитетно образовање са којим ће моћи квалитетно да обављају послове за које се школују.
- научни, стручни и уметнички рад наставника – њихов обим и квалитет ће се процењивати на основу књига и радова објављених у научној и стручној периодици, учешћу на домаћим и међународним научним и стручним скуповима, као и на основу јавних извођења дела, изложби и других јавних стручних и уметничких наступа. Посебно значајан сегмент ће бити остваривање међународне сарадње кроз реализацију заједничких истраживања, пројеката, размену наставника, сарадника и студената.
- вредновање студената – студенти ће приликом уписа на прву годину студија бити бирани на основу успеха у средњој школи и резултата на квалификационом и пријемном испиту. У току студирања, посебно ће се пратити и анализирати (на седницама Катедри, Наставног већа, Савета школе и Студентском парламенту) пролазност студената, просечна оцена по

предметима, примереност оцењивања предвиђеном оптерећењу студената. Комисија за обезбеђење квалитета анализираће резултате и након тога, подносити извештаје о резултатима студентског вредновања Наставном већу. Такође, Комисија за обезбеђење квалитета анализираће резултате и поднети извештај о резултатима студентског вредновања представницима Студентског парламента, Катедрама, Наставном већу. Сви подаци добијени у процесу провере квалитета биће јавни и доступни свим заинтересованима са Високе школе (видљиво су истакнути на огласним таблама, и на сајту). Резултати процене користиће се у оквиру мера за повећање квалитета. У складу са документом *Стратегија обезбеђења квалитета* редовно ће се разматрати процедуре и мере у случају сувише ниске пролазности по предметима, програмима, годинама, као и у случају неправилности у оцењивању, слабог рада стручних служби и сл.

- уџбеници и литература – квалитет уџбеника биће регулисан *Правилником о уџбеницима*. Тежиће се ка постизању високих критеријума за издавачку делатност (монографија, уџбеника, приручника) наставника и сарадника, који су усклађени са националним и међународним стандардима. Посебно нагласак ће бити на значају сталне набавке уџбеника за библиотеку Школе.
- технички и материјални ресурси – тежиће се ка сталном инвестирању у простор, аудио-визуелну и другу опрему ради достизања оптималних стандарда у тој области остварења Мисије и наставних програма школе. Такође, квалитет простора и техничке опреме континуирано ће се контролисати у складу са законима који регулишу ову област (усвојеним правилницима).
- ненаставна подршка континуирано ће се пратити и оцењивати ненаставна подршка у остварењу плана и програма и Мисије Школе.

Комисија за обезбеђење квалитета редовно ће се састајати и разматрати примену стандарда за унапређење квалитета студијских програма. Активно учешће у Комисији имаће и студенти. У остваривање квалитета студијског програма укључиваће се сви запослени на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ у Вршцу.

Висока школа је успоставила структуру за обезбеђење квалитета коју ће перманентно изграђивати и унапређивати. Статутом Високе школе утврђују се послови и задаци наставника, сарадника, студената, стручних органа и катедри. На Високој школи је оформљена Комисија за обезбеђење квалитета у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступака за обезбеђење квалитета. Комисија је формирана из редова наставника, сарадника, ненаставног особља и студената. Имајући на уму да се ради о изузетно сложеној појави која се састоји из великог броја релевантних чинилаца, праћење и унапређивање квалитета рада Високе школе биће схваћено као процес који се, свакако, не може ограничити само на рад Комисије за обезбеђење квалитета, иако се њен значај, као регулаторног, евалуацијског и саветодавног тела, не доводи у питање. Овде се, пре свега, мисли на свеукупне напоре Високе школе, који су претходних година уложени у обезбеђивање што квалитетнијег наставног кадра, подршку њиховог научног и стручног усавршавања, као и њихово укључивање у пројекте које подржава Министарство за науку, унапређивање материјалних услова у школи, осавремењивање библиотечког фонда, чињеницу да Висока школа као институција подржава шест програма стручног усавршавања радника у образовању акредитованих од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања,

покушаје да се укључи у ТЕМПУС пројекте, као и чињеницу да је Висока школа у току 2011. и 2012. партнер у реализацији међународног пројекта *Квалитет у образовању, високим школама и универзитетима уз коришћење иновативних метода и нових лабораторија*. О нивоу квалитета рада Високе школе несумњиво сведочи и чињеница да је Висока школа препозната као институција у којој се настава реализује на српском, румунском и ромском језику. Појава образовања васпитача на ромском језику на високошколском нивоу је јединствена и за прилике Европске Уније.

На Високој школи струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ посебно се пратити квалитет извођења наставе, спровођење испита, успешност студирања у целини и у оквиру појединачних предмета, квалитет појединачних уџбеника, квалитет наставног кадра, број наставника и сарадника и студената по групама, просторни капацитети и опремљеност, како изгледају процедуре, да ли су ефикасне и правичне, ефикасност студија (односно уписаних студената и дипломираних), као и пролазност на појединачним предметима. Комисија за контролу квалитета ће прикупљати повратне информације од садашњих и дипломираних студената, као и њихових послодаваца (о томе колико су стечена знања и вештине током студирања примењиве и корисне), провераваће савременост програма и усклађеност са европским стандардима у одговарајућој области.

Учешће студената у поступцима осигурања квалитета ће бити неизоставно јер су они најзаинтересованији да добију квалитетно образовање са којим ће моћи квалитетно да обављају послове за које се школују. Њихова улога је двострука – поред тога што ће њихова мишљења бити обухваћена анкетама које се на Високој школи спроводе и представљају основу за увођење мера које се оцене као неопходне, студенти ће учествовати у доношењу одлука о мерама које се предузимају за унапређење квалитета. Резултати студентског вредновања користиће се за редовно праћење и контролу квалитета наставног процеса и биће инкорпорирани у креирање опште политике у области обезбеђења и унапређења квалитета.

Студентско вредновање спроводиће се путем анонимних писмених упитника, у складу са Акционим планом. Анкетирање ће се спроводити на укупном или пригодном узорку студената Високе школе. Упитници ће се односити на педагошки рад сваког наставника за сваки предмет који предаје, квалитет наставног процеса и друге чиниоце релевантне за обезбеђивање квалитета и спроводиће се са студентима прве, друге и треће године, као и са дипломираним студентима. Поред тога, спроводиће се и самоевалуација од стране наставног особља.

6.2. Планирање и контрола квалитета

Висока школа струковних студија за васпитаче усвојила је Стратегију обезбеђивања квалитета која је на сајту доступна јавности. Основни стандарди квалитета дати су у документу "Политика обезбеђења квалитета", као и поступци којима ће се настојати обезбедити квалитет ових стандарда, а нека од питања и поступака дефинисана су и Статутом школе. Статутом је у оквиру послова и задатака свих субјеката који су задужени за осигурање квалитета одређено и доношење и спровођење стратегије, стандарда и поступака за обезбеђивање квалитета.

Субјекти обезбеђења квалитета су сви запослени у Школи и студенти. Они раде на обезбеђењу квалитета кроз одговарајућа тела.

Субјекти обезбеђења квалитета су:

1. Комисија за обезбеђивање квалитета
2. Наставно веће
3. Катедре
4. Ненаставно особље
5. Студентски парламент итд.

Комисију за обезбеђење квалитета чине запослени из редова наставног и ненаставног кадра: др Тања Недимовић – председник, проф. др Грозданка Гојков, др Александар Стојановић, др Наташа Стурза – Милић, др Јелена Пртљага, др Јон Лелеа, др Еуђен Чинч, Биљана Вујасин, Адријан Божин, Зоран Марјанов. Такође, чланови Комисије, представници студената су Катарина Бојић и Павле Јовановић.

Наведена Комисија донела је основне смернице за Стандарде и поступке и учинила их јавно доступним наставницима и студентима Високе школе. Планирана стратегија и поступци односе се на будући трогодишњи период, при чему смо свесни да ће се неке активности циклично понављати у свакој новој школској години која је пред нама. Такође, неке од планираних активности ће бити склоне модификацији и прилагођаваће се условима и могућностима Високе школе.

Овим **акционим планом** се предвиђају поступци и мере за све области обезбеђења квалитета, затим, субјекти који учествују у спровођењу поступака и оквирни термини за њихово спровођење.

Стандард	Активност	Рок	Субјекти
1.	Периодично преиспитивање и унапређивање стратегије обезбеђивања квалитета	једном у току године	комисија за квалитет (др Еуђен Чинч), наставно веће
	Периодично преиспитивање и унапређивање акционог плана за спровођење стратегије	једном у току године	комисија за квалитет (др Еуђен Чинч), наставно веће, директор, катедре
2.	Периодично преиспитивање усвојеног плана рада и процедура за праћење и унапређење квалитета високошколске установе у оквиру стандарда квалитета	01. децембар	комисија за квалитет (др Н. Стурза – Милић) , наставно веће, директор, катедре
	Израда и усвајање годишњег извештаја о раду комисије за обезбеђивање квалитета	01. децембар	комисија за квалитет (др Н. Стурза – Милић), директор, наставно веће, катедре
3.	Усвајање документа о анализи резултата анкета са пратећим превентивним и корективним мерама	01. децембар	комисија за квалитет (др Т. Недимовић), наставно веће, катедре
4.	Анкетирање студената о процени услова и организације	мај	комисија за квалитет (др Т.

	студијског програма, анализа и усвајање превентивних и корективних мера		Недимовић) , директор, наставно веће, студенти
	Анкета за самопроцену компетенција дипломираних студената, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	октобар	комисија за квалитет, (др Т. Недимовић) директор, наставно веће, студенти
	Спровођење анкете о квалитету дипломираних студената код послодаваца, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	једном у три године	комисија за квалитет (др Т. Недимовић), директор, наставно веће, студенти, васпитачи, директори вртића.
	Анализа успешности студената	једном у три године	комисија за квалитет (др Т. Недимовић), директор, наставно веће, студенти.
5.	Утврђивање школског календара рада	15. септембар	директор школе (организује израду), наставно веће (разматра и усваја календар рада
	Утврђивање распореда наставе и вежби	пре почетка школске године – 15.септембар , на почетку пролећног семестра – 1. фебруар	наставник задужен за распоред (др А. Стојановић), директор, наставно веће (разматра распоред), комисија за квалитет, студенти (студентски парламент)
	Анкетирање за самоевалуацију радног оптерећења студената, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	јануар или мај	комисија за квалитет (др А. Стојановић) , директор, наставно веће, студенти
	Анкетирање наставника за евалуацију наставе анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера.	мај	комисија за квалитет (др А. Стојановић) , директор, наставно веће, студенти
	Анализа плана наставе и планова рада на појединачним предметима, поштовања календара и распореда наставе и усвајање превентивних и корективних мера	јануар	катедре, наставно веће , директор, студенти

6.	Анализа квалитета научно – истраживачког уметничког и стручног рада и усвајање превентивних и корективних мера	15. октобар	наставници, катедре, комисија за квалитет (др Ј. Пртљага) директор, натавно веће
	Планирање нових наслова Издавачке делатности	на почетку школске године	комисија за издавачку делатност, директор школе, наставно веће, комисија за квалитет (др Ј. Пртљага)
7.	Анализирање квалитета као и потреба за наставним кадром школе	на почетку школске године	комисија за квалитет (др А. Стојановић), директор, катедре, студенти
	Спровођење упитника за вредновање педагошког рада наставника и рада ненаставног особља, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера.	јануар или мај	комисија за квалитет (др А. Стојановић), директор, наставно веће, студенти
8.	Анализа и оцена од стране предшколских установа у којима су студенти обављали педагошку праксу	Јануар или мај	наставници и сарадници, организатор педагошке праксе, комисија за квалитет (др Н. Стурза – Милић), директор предшколске установе, васпитачи, студенти
	Анализирање распореда и успешности студената у оквиру педагошке праксе	јануар или мај	наставници и сарадници, организатор педагошке праксе, комисија за квалитет (др Н. Стурза – Милић), директор предшколске установе, васпитачи, студенти.
	Анализа пролазности студената према испитним роковима са предлогом превентивних и корективних	сваке године у октобру, након завршетка	комисија за квалитет (др Н. Стурза – Милић), референт за

	мера	испитних рокова	студентска питања, наставно веће, студенти
	Анкетирање студената о процени објективности оцењивања	јануар или мај	студенти, комисија за квалитет(др Н. Стурза – Милић) , наставници, директор
9.	Обезбеђивање уџбеника и обавезне литературе у библиотеци.	континуиран о током целе године	наставно веће, катедре, библиотекар, комисија издавачке делатности, комисија за квалитет (Б. Вујасин, проф.), студенти
	Анализа доступности уџбеника и литературе и усвајање превентивних и корективних мера	јануар или мај	наставно веће, катедре, библиотекар, комисија издавачке делатности, комисија за квалитет (Б. Вујасин, проф.), студенти
	Осавремењивање информатичке лабораторије, кабинета, учионица	континуиран о	директор, наставно веће, комисија за квалитет (Б. Вујасин, проф.) , студенти
10.	Спровођење упитника за студентску евалуацију квалитета органа управљања, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	јануар или мај	комисија за квалитет (др Г. Гојков), наставно веће, студенти
11.	Анализирање квалитета опреме, усвајање превентивних и корективних мера	јануар или мај	комисија за квалитет , (др Г. Гојков), наставно веће, студенти
12.	Израда и усвајање годишњег финансијског плана	фебруар	директор, стручна служба, наставно веће
	Израда и усвајање годишњег финансијског извештаја	фебруар	директор, стручна служба, наставно веће
13.	Оцена укључености студената у процес самовредновања	јануар или мај	комисија за квалитет (А. Божин), наставно веће, студенти
14.	Анализа доступности информација око контроле	континуиран о	комисија за квалитет, наставно

	квалитета, усвајање превентивних и корективних мера		веће.
--	---	--	-------

6.3. Сарадња са другим васпитно-образовним институцијама

Школа ће значајну пажњу посвећивати сарадњи са другим институцијама. Ово се односи на институције у нашој земљи, као и на оне из иностранства. У нашој земљи је до сада Школа добре стручне контакте имала са Институтом за педагошка истраживања у Београду. И надаље се планира да се ова сарадња одвија истим смером. Наиме, планира се сарадња на издавачкој делатности и на истраживачким пројектима.

Филозофски факултети у Новом Саду и Београду, односно катедре за педагогију на овим факултетима биће, такође, наши сарадници. Укључивање професора са ових катедара у наш стручни скуп један је од видова сарадње, као и обрнуто. Такође, планира се и сарадња у оквиру издавачке делатности и на истраживачким пројектима.

Учитељски факултети су институције са којима се планира наставак сарадње и у наредном периоду. Наставиће се и сарадња са Високим школама струковних студија за образовање васпитача.

Од иностраних институција планира се сарадња са Универзитетима »Иоан Славић« из Темишвара, »Василе Голдиш« и »Аурел Влајку« из Арада. У оквиру ове сарадње планира се учешће на пројектима, објављивање заједничких зборника радова, размена студената, професора, укључивање у научно-стручне скупове, промоције књига и сл.

6.4. Јавност у раду

Висока вапитачка школа „Михаило Палов“ има објављену јасну и доступну информацију о свом раду која је намењена студентима, потенцијалним студентима и осталим заинтересованим лицима, што омогућава студентима и потенцијалним студентима да донесу одговарајуће одлуке о свом образовању.

Висока школа објављује основне задатке, циљеве, очекиване образовне исходе, опис студијских програма и опис предмета које нуди, услове уписа и преноса ЕСП бодова, износ школарине, статус установе и њену акредитацију, стратегију обезбеђења квалитета, финансијске резултате и друге релевантне податке.

Јавност се постиже оглашавањем на интернет страницама Високе школе www.uskolavrsac.edu.rs, саопштењима, изјавама и интервјуима директора, заменика директора, секретара, чланова студентског парламента, итд. Планови и програми рада, Извештаји о раду Школе, Извештаји о самоевалуацији, Акциони план комисије за квалитет итд., доступни су у електронском облику на сајту установе и у папирним публикацијама у Библиотеци установе, као и на огласним таблама (распоред испита, консултација) на Катедрама и за потребе Студентског парламента).

Издавање редовних и посебних публикација (лична карта Школе, информатор за студенте, зборници са одржаних стручних скупова, такође обезбеђују јавност у раду.

Висока вапитачка школа „Михаило Палов“ има објављену листу наставника и сарадника са подацима о њиховим квалификацијама и ангажовању у високошколској установи (www.uskolavrsac.edu.rs/studenti/informator/profesori/)

6.5. Студенти

6.5.1. Упис студената

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“ објављиваће Конкурс за упис на студије, који ће садржати број студената за студијске програме који се организују у школи, услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, висину школарине коју плаћају самофинансирајући студенти и начин и рокове за подношење жалби на утврђени редослед кандидата. Конкурс за упис студената у прву годину основних студија спроводи Конкурсна комисија.

У складу са организацијом и капацитетима, као и према досадашњем заинтересованом броју кандидата, анализи садашњег стања на тржишту рада и пројекцијама будућих потреба за овим занимањем, школа ће вршити упис на прву годину студија.

У прву годину основних студија може се уписати лице које има средње образовање у четворогодишњем трајању. Кандидат који конкурише за упис на прву годину основних студија подлеже провери говорних, музичких и физичких способности, које су елиминаторног карактера. Кандидати који су задовољили на провери говорних, музичких и физичких способности полажу пријемни испит из матерњег језика и књижевности (српски, румунски, ромски), опште информисаности и познавању правила лепог понашања. Редослед кандидата за упис у прву годину основних студија утврђује се на основу општег успеха постигнутом у средњем образовању и резултата постигнутих на пријемном испиту и провером говорних, музичких и физичких способности. На основу претходних критеријума, саставља се ранг листа пријављених кандидата и јавно објављује.

6.5.2. Студентски парламент

На Високој школи у складу са Законом о високом образовању, као главни вид студентског организовања формиран је Студентски парламент. Студентски парламент је демократско организована заједница која заступа интересе и права студената и залаже се за њихово остваривање. Студентски парламент је орган Високе школе са правима и обавезама које одређују Закон о високом образовању, Статут Високе школе у Вршцу и Статут студентског парламента. Студентски парламент Високе школе је аутономан у свом деловању. Студенти Школе равноправни су без обзира на друштвени статус, старост, националност, језик, расу, држављанство, пол, вероисповест, политичка уверења и било коју другу околност. У сваком сазиву Студентског парламента Високе школе, најмање по један члан мора бити румунске и ромске националне припадности. Деловање Студентског парламента школе је јавно. Седнице представничког тела и органа Студентског парламента су јавне. На седнице представничког тела и органа могу бити посебно позвани директор, референт за студентска питања, секретар и наставници Високе школе, као и представници медија. Изузетке одређује Студентски парламент Високе школе својим актима.

Студентски парламент Високе школе удружује студентске представнике са статусом активних студената, представнике интересних група, са циљем да

заступа и остварује интересе студената, уређује питања од заједничког значаја и солидарног задовољавања заједничких потреба у складу са законима и да побољшају студијске и социјалне односе, као и да развијају друге интересне активности студената. Студентски парламент делује у интересу развоја и напретка студија на Високој школи у Вршцу, а пре свега у корист студената. Сваки студент Високе школе у Вршцу има право да бира представнике Студентског парламента. Право да буде биран у Студентски парламент има сваки студент који није дисциплински кажњаван на Високој школи, односно који није кривично или прекршајно правоснажно осуђиван.

Студентски парламент Високе школе у Вршцу залаже се да са осталим студентским организацијама чланицама Студентске конференције академија струковних студија Србије омогући што боље услове за рад и сарадњу. Такође, залаже за сарадњу и са другим локалним, регионалним и међународним формама удруживања студената. Студентски парламент Високе школе обавезује се да ће поштовати све обавезе према Студентској конференцији академија струковних студија Србије.

Студентски парламент Високе школе је организација која обавља пре свега активности које се односе на:

- 1) залагање за заштиту права студената;
- 2) залагање за побољшање услова студентског живота и рада;
- 3) залагање за заштиту студентских интереса и унапређење квалитета наставе;
- 4) залагање за унапређење самог факултета;
- 5) залагање за унапређење културних вредности;
- 6) организовање ваннаставних активности студената, екскурзија, апсолвентских вечери;
- 7) организовање тимова који ће представљати Високу школу на Вишијади;
- 8) сарадњу са Студентском конференцијом академија струковних студија Србије;
- 9) организовање хуманитарних и едукативних акција;
- 10) такође, разматра питања и спроводи активности у вези са обезбеђењем и оценом квалитета наставе, реформом студијских програма, анализом ефикасности студирања, утврђивањем броја ЕСПБ бодова, унапређењем мобилности студената, подстицањем научно-истраживачког рада студената и унапређењем студентског стандарда.

Скупштину Студентског парламента чине сви студенти Високе школе у Вршцу. Рад Студентског парламента је јаван. Члановима Студентског парламента гарантована је слобода мишљења и изражавања. Студентски парламент заступа интереса свих студената и доноси одлуке о питањима која су од значаја за све студенте Високе школе.

Студентски Парламент Високе школе бирају непосредно, тајним гласањем, студенти уписани у школској години у којој се врши избор на студијске програме који се остварују у школи. Парламент броји 9 чланова: 3 студента из прве, 3 из друге и 3 из треће године. Студентски парламент у свом саставу мора да има најмање по 1 члана румунске и ромске националности. Мандат чланова Студентског парламента траје годину дана.

---

7. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМИ

7.1. Образложење наставног плана и исходишта студијских програма

Суштинске одреднице којима смо се водили у изради новог наставног плана за студије васпитача су следеће:

- стварање флексибилног оквира за креирање сопственог програма студија (могућност избора предмета);
- у складу са савременим, конструктивистичким схватањима у високошколској дидактици, настојали смо да број часова које ће студенти проводити на вежбама буде већи од броја часова предавања у односу на досадашње планове, како би студенти били што активнији и тиме значајније утицали на своје стручно самоизграђивање и припремање за будући позив;
- због праћења трендова у савременом образовању (у складу са Болоњском декларацијом), наставни предмети у студијском плану су једносеместрални, након чега ће следити испити – тиме се тежи повећању ангажовања студената током студија, а такође омогућује студентима да чешће добијају повратне информације о свом раду, напредовању и успеху;
- због настојања да студенти буду једнако оптерећени, сваки семестар носи 30 ЕЦТС бодова, а број часова активне наставе је у просеку 20 по семестру (у 40-часовној недељи);
- студентима су на располагању изборни предмети. У школи ће се организовати годишње презентације професора, садржаја и литературе предвиђене предметом, као и облика и стратегија учења и поучавања и на основу ових презентација студенти ће се опредељивати за поједине изборне предмете.
- однос општих и стручних предмета, као и обавезних и изборних, је у складу са наведеном наставном филозофијом и истакнутим циљевима струковних студија за васпитаче.

Наведене одреднице произилазе из чињенице да постоје бројни разлози због којих је потребно квалитетније образовање будућих васпитача и „ширење“ спектра њихових компетенција. Досадашњи програми обуке на васпитачким школама оцењени су, углавном, као застарели, са врло мало иновативних модела обуке. Прилагођавање новим захтевима модерног образовног система намеће потребу за осавремењивањем система и садржаја њиховог образовања на високошколском нивоу, што би се одразило и на повећање ефикасности васпитно-образовног рада са предшколском децом. Не треба посебно истицати да од компетенција васпитача зависи да ли ће и у којој мери деца развијати своје компетенције неопходне за живот у савременој цивилизацији.

Поред осталог, општом структуром студијских програма тежи се подстицању професионалне аутономије и рефлексивне праксе будућих васпитача. Они треба да стекну знања, изграде ставове и практичне способности који ће им омогућити да се стално стручно усавршавају и самоусавршавају, прилагођавајући се различитим условима и променама, уз коришћење разних извора знања, метода и средстава.

Циљеви савремене високошколске наставе данас се изражавају захтевима за партиципативним образовањем које подразумева активно укључивање студената и измењеним улогама њихових наставника у наставном процесу, чиме се утиче на потпунији развој њихових стручних компетенција. То захтева значајније промене начина рада на нашим високошколским установама у правцу интензивније интеракције, истраживачког рада, менторског вођења, тимског рада,

сарадње међу студентима, рада на пројектима, мултидисциплинарне и интердисциплинарна размене и сл. Тиме би се омогућио развој базичних компетенција код студената – способности учења, комуникације, знања и вештина потребних за решавање проблема. Потпору за грађење општег и професионалног образовања васпитача, по мишљењу савремених педагога, представљају следеће основне способности: знати, деловати, вредновати, комуницирати и међусобно се разумети. То значи да обука оних који ће васпитавати друге мора код њих развијати вишедимензионалне компетенције – способности самоорганизације, деловности, кооперације, споразумевања, решавања проблема, целовитог приступа. Тиме се доприноси компетентности појединца као индивидуалном, интерперсоналном и социјалном својству. Оваквим приступом се превазилазе једнодимензионалне образовне компетенције које се заснивају само на знањима.

Прихватање и имплементација Болоњске декларације подразумева осавремењавање организације високошколског образовања, промене програмских садржаја, као и промене у начина рада. Наглашава се потреба стварања стимулативних и флексибилних образовних ситуација, креативног и истраживачког рада, проблемских ситуација, интеракције и сарадње међу студентима, менторског вођења.

Будући васпитачи морају стицати знања о феноменима који до сада нису били заступљени у њиховој обуци: вођење ефикасне педагошке комуникације, у интерактивном учењу, у инструксању ученика за учење учења (у оквиру кога је и издвајање битног од небитног), иновацијама у васпитно-образовном раду итд. То значи да се, приликом разматрања питања потребних компетенција оних који ће васпитавати друге, мора водити рачуна да су **полазне основе** нових педагошких приступа **конструктивистичка метатеорија и развојно-хуманистичка оријентација** која почива на узајамном, интерактивном односу појединаца – заједница. Конструктивистичка дидактика наглашава значај социјалне интеракције, комуникације, савремених медија и самосталног конструисања знања. Зато је битно да начини комуникација у високошколској настави омогућују моделе социјалне интеракције и оптималне нивое функционисања студената у групи. Најважнија импликација комуникативног приступа у настави била би да се студентима (будућим васпитачима) омогући да досегну своје метакогнитивне способности које ће користити у ефикаснијим стратегијама стицања знања – метакогнитивно знање и свест о себи, познавање својих способности, мотива, интереса, стратегија учења, процедурално знање о когницији.

Образовање будућих васпитача у великој мери зависи од специфичности педагошког позива, његове комплексности, друштвене вредности, лепоте, племенитости. Не сме се превидети чињеница да се васпитање за педагошки позив не исцрпљује усвајањем знања појединих педагошких дисциплина, већ да васпитачи стечена знања треба критички да проверавају и потврђују у сопственој педагошкој пракси.

На Високој школи у Вршцу, васпитачи ће стицати вишедимензионалне компетенције, пре свега педагошке. Оне, у ширем смислу, подразумевају познавање целокупног васпитно-образовног процеса (познавање природе педагошко-психолошких процеса у вртићу, планирање и програмирање васпитно-образовног рада, дефинисање васпитно-образовних циљева и задатака, дидактичке основе рада у васпитно-образовном процесу, познавање и бирање адекватне методичке апаратуре за остваривање васпитно-образовних циљева (облика, метода, средстава), избор васпитно-образовних активности и ситуација, примена образовне и информатичке технологије, увођење иновација, познавање развоја и праћење напредовања деце, вредновање васпитно-образовног рада (формативна и сумативна евалуација), познавање односа родитељи – вртић – школа итд.).

Осим тога, неопходно је да стекну педагошке компетенције у ужем смислу које се односе на васпитни стил. Ове компетенције су уско повезане са компетенцијама у подручју међуљудских односа јер савремена педагогија посматра

васпитни процес као комуникативно делање, а савремена комуникацијска парадигма анализира човека и васпитање у пољу интеракције.

Данас се васпитни стил објашњава начинима интелектуалне и емоционалне комуникације, или као интеракција дидактичких и васпитних компетенција којима се креира социо-емоционална клима. Савремени васпитно-образовни рад подразумева двосмерну и вишесмерну комуникацију, интензивнију интеракцију, сарадњу, разговор као методу васпитања, стваралачки приступ учењу итд. Креативнији облици учења омогућују да се реализује и развојна функција вртића и учења као суштинског фактора развоја личности детета.

Васпитачи морају бити добро оспособљени за улоге педагошких водитеља, чији се извори моћи пре свега налазе у њиховим педагошким компетенцијама. Креативне особине вође, које треба да науче током свог образовања, представљају основу за развијање дечјег стваралачког изражавања.

Савремена педагогија пропагира демократски начин руковођења јер се сматра најповољнијим за подстицање целокупног развоја деце. На развијање педагошких компетенција будућих васпитача, током припремања за свој позив, утиче указивање на предности демократског, недирективног стила понашања и васпитања који се испољава кроз позитиван емотивни однос према деци, кроз комуникацију која се заснива на похвалама и охрабрењима од стране одраслих, кроз већи степен флексибилности и уважавања индивидуалности код деце итд. Васпитачи морају бити свесни важности својих улога у креирању подстицајне атмосфере, као и значаја остваривања добрих интерперсоналних односа и позитивних интеракција (вршњачких и оних у којима и они учествују). Припремање васпитача за будући позив подразумева развијање свести код њих да је потребан баланс између вербалне, невербалне и посредне комуникације.

Настојања да се развију компетенције потребне за живот у 21. веку намећу потребу да, образовањем на Високој школи, васпитачи развијају бројне педагошке компетенције, односно да се оспособљавају за нове улоге: дизајнера програма и средине у којој деца бораве, организатора педагошке климе у којој се развој деце ненасилно подстиче одговарајућим когнитивним, афективним и психомоторичким изазовима, креатора педагошко-стваралачких ситуација, стручних водитеља и посредника целовитог развоја деце, програмера индивидуалног напредовања сваког детета, организатора проблемског и стваралачког учења, инспиратора радозналости и креативности, посматрача и усмеривача дечијег развоја, партнера који подстичу отворену, равноправну комуникацију и интеракцију, истраживача, аналитичара свог и дечијег рада, педагошког водитеља комуникацијског процеса, покретача креативних истраживачких активности деце, инспиратора стицања нових знања и умења, менаџера информација, креатора тимске климе, планера целоживотног учења деце, модела и инспиратора квалитета које треба изградити код деце (критичко и креативно мишљење, решавање проблема, дугорочно учење, уважавање разлика итд.), иницијатора сарадње са родитељима, иноватора сопствених знања, навика и умења, иницијатора промена, евалуатора васпитних ефеката и др. Тежи се развијању што флексибилнијих педагошких компетенција, јер време у коме живимо захтева од васпитача да буду припремљени за различите неизвесне ситуације и за прилагођавање променама. Педагошки компетентан васпитач у свакој ситуацији треба да зна шта, како и зашто треба да ради – шта организовати, усмеравати, предлагати, мотивисати, координирати, нудити; како радити: поступно, одмерено, стрпљиво итд.; зашто: да би се дошло до нових сазнања и остварили зацртани циљеви.

Залажемо се, дакле, за нове студијске програме у образовању будућих васпитача на Високој школи струковних студија за васпитаче који ће ићи у сусрет педагошким компетенцијама у складу са савременим научним сазнањима и трендовима. Њихова основа је **хуманистички приступ васпитно-образовном процесу**, као и **конструктивистичко-интеракцијска концепција учења**. Потребно је код свих који ће васпитавати децу у вртићима развијати одговорност

за професионални рад – притом, њих треба навикавати да непрестано трагају за најделотворнијим начинима рада. Да би били оспособљени за то, они морају добро знати и разумети различите филозофске, социолошке, психолошке, педагошке теорије, општу и посебне методике васпитно-образовног рада, методологију истраживања итд. Из ове „теоријске лепезе“, они ће, под условом да се активно и критички односе према знању и информацијама, стварати своју теоријску подлогу и „претакати“ научна сазнања у **практичне поступке**. На тај начин ће се **оспособљавати за примену модерних интерактивних, кооперативних, радионичких и других метода, организационих облика и начина рада**, уз уважавање дечјих потреба, могућности, права и интересовања. Тиме се тежи **формирању рефлексивних практичара** којима ће евалуација бити саставни део свакодневне праксе. Они ће схватати предности индиректног вођења и усмеравања, које допушта детету да само гради своју личност (у складу са својим могућностима), налази сопствени ритам, само одлучује, решава конфликте путем комуникације, постаје независно. Њихов стил васпитања зависиће од формиране васпитне филозофије и контекста у коме се васпитни процес одвија. Такође, васпитаче треба оспособити за рад (технике комуницирања) у малим групама које размењују информације из сличних подручја интереса, формирати код њих сараднички дух, узajамно поштовање и сл. Дакле, желимо код њих **развити способности и вештине које у новије време добијају на значају**: вештине комуницирања, управљања знањима и искуствима деце стваралачким педагошким вођењем, сарадња у раду у групи, умешност у тимском раду, уз неопходне компјутерске и техничке вештине и оспособљеност за коришћење средстава масовних комуникација. Очигледно је да је развој педагошких компетенција васпитача уско повезан са развојем њихових когнитивних, социјалних, емоционалних и радно-акционих компетенција, као и њихових естетских и моралних димензија.

У програмима за оспособљавање васпитача на Високој школи, поред општеобразовних предмета, који су повезани са струком, **доминантно место припада педагошко-психолошким и методичким предметима** (стицање знања о психофизичким карактеристикама деце, когнитивним и афективним процесима, јачању васпитног рада, методама и техникама ефикасног учења, теоријама курикулума, истраживачким методама у васпитању, стваралачком учењу, комуникацији, припремању деце за доживотно образовање итд.), **као и педагошкој пракси** (изузетно важан део оспособљавања васпитача је њихово учење на основу посматрања искуснијих колега током хоспитовања, као и активно учешће на самосталној пракси). Обука васпитача на Високој школи тако је конципирана да ће утицати на њихово квалитетно образовање и васпитање, на интелектуални и морални развој, као и на развој њиховог личног и социјалног идентитета.

Студијски програми на основним струковним студијама трају три године и одвијају се на три језика – српском, румунском и ромском. У оквиру три године студија оптерећење студената износи 180 ЕСП бодова (у свакој години 60 ЕСП бодова). Студијски програм садржи академско-општеобразовне, научно-стручне и стручно апликативне предмете. Академско-општеобразовни предмети су заступљени са 14,9%, што је у складу са прописаним стандардима. Научно-стручни предмети су заступљени са 39,4%, стручно-апликативни са 45,7%, што је такође у складу са стандардима. Изборни предмети су заступљени у складу са стандардима са 20% у односу на бодовну оптерећеност студента. Педагошка пракса у предшколској установи је обавезна за студенте, тако да оптерећује студента часовно и бодовно (3,9% у односу на укупан број ЕСП бодова), али нема статус предмета. У складу са савременим педагошким тенденцијама и описаном наставном филозофијом, на Високој струковној школи за васпитаче „Михаило Палов“ предвиђени су савремени дидактички модели и методе учења и поучавања

(критичко комуникативна дидактика, курикуларни приступ, интерактивно учење, саморефлексивно учење, менторско вођење и слично).

Суштинске одреднице којима смо се водили у изради новог наставног плана за струковне студије васпитача су следеће: усаглашеност наставних предмета и оптерећења студената (теоријска и практична настава); број часова које ће студенти проводити на практичној настави је већи од броја часова теоријске наставе у односу на досадашње планове; због праћења трендова у савременом образовању (у складу са Болоњском декларацијом), наставни предмети у студијском плану су једносеместрални, током којих се студенти перманентно евалуирају у оквиру предиспитних обавеза, након чега следе испити – тиме се тежи повећању ангажовања студената током студија; због настојања да студенти буду једнако оптерећени, сваки семестар носи 30 ЕСП бодова, а број часова је од 20 до 22 часа недељно. Курикулум обухвата обавезне предмете, изборне предмете, педагошку праксу и дипломски рад. Однос општих и стручних предмета, као и обавезних и изборних, је у складу са наведеном наставном филозофијом и истакнутим циљевима студија за васпитаче.

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ

СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА- основне студије

Шифра	Назив	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
01ОПЕ	Општа педагогија	1	3	1	0	5
02СЈ1	Страни језик 1	1	0	3	0	4
03МАЈ	Матерњи језик	1	2	1	1	4
04ОПС	Општа психологија	1	2	1	1	5
	Европски контекст					
05ЕКН	националних култура	1	2	0	1	4
06ФИБ	Филозофија васпитања	1	2	0	0	3
07ЗДН	Здравствена нега	1	2	1	1	4
ПРА1	Пракса 1	1				1
08ПЕТ	Педагошке теорије	2	2	1	1	4
09РПС	Развојна психологија	2	3	0	0	4
10СЈ2	Страни језик 2	2	0	3	0	4
	Филозофске основе савремених					
11ФСП	педагошких теорија	2	3	1	0	4
	Вокално-инструментални					
12ВИП	практикум 1	2	0	2	0	3
13ПРЛ	Примењена логика	2	1	1	0	2
ИЗ1	Изборни предмет 1/2	2				8
ПРА2	Пракса 2	2				1
18ПРП	Предшколска педагогија	3	2	2	0	4
19ПОП	Породична педагогија	3	1	1	0	3
20ПСФ	Правци савремене филозофије	3	1	1	0	3
21ИНП	Информатички практикум	3	0	3	0	3
22ППС	Педагошка психологија	3	2	2	1	4
23КУД	Култура дијалога	3	1	1	0	4
	Вокално-инструментални					
24ВИП	практикум 2	3	0	2	0	4
ИЗ2	Изборни предмет 1/3	3				4
ПРА3	Пракса 3	3				1
27МВО	Методика в.о. рада	4	3	2	0	5
28КЊД	Књижевност за децу	4	1	1	1	4
29ЛИК	Ликовна култура	4	2	1	0	4

30МОД	Моторика деце предшколског узраста	4	2	0	0	4
31ММВ1	Методика музичког васпитања 1	4	2	1	0	4
ПРА4	Пракса 4	4				1
ИЗ3	Изборни предмет 1/4	4				8
36МРГ1	Методика развоја говора 1 Методика физичког васпитања 1	5	2	1	0	4
37МФВ1	Методика упознавања околине 1	5	2	1	0	4
38МУО1	1	5	2	1	0	4
39МЛВ1	Методика ликовног васпитања 1 Методика почетних мат. појмова 1	5	2	1	0	3
40МПМ1	Методика музичког васпитања 2	5	1	2	1	3
41ММВ2	2	5	1	2	1	3
ИЗ4	Изборни предмет 1/5	5				8
ПРА5	Пракса 5	5				1
46МРГ2	Методика развоја говора 2 Методика физичког васпитања 2	6	0	3	0	3
47МФВ2	Методика почетних мат. појмова 2	6	1	2	0	3
48МПМ2	Методика упознавања околине 2	6	1	2	0	3
49МУО2	2	6	1	2	0	3
50МЛВ2	Методика ликовног васпитања 2 Рана идентификација даровитости	6	1	1	0	3
51РИД	Изборни предмет 1/6	6				8
ИЗ5	Изборни предмет 1/6	6				8
ПРА6	Пракса 6	6				2
ЗАВР	Завршни рад	6				2
Шифра	Назив (изборни предмети)	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
ПРП2	Примењена развојна психологија - практикум	2	0	2	1	4
КР2	Култура религије	2	0	2	1	4
ИЦ2	Историја цивилизације Дечја физиологија са основама анатомије	2	0	2	1	4
ДФ2	анатомије	2	0	2	1	4
ЛИД2	Језичке игре и драматизација	3	0	2	1	4
ПД4	Педагошка документација Рад са децом са посебним потребама - практикум	3	0	2	1	4
РДП4	потребама - практикум	4	0	2	1	4
МЗ4	Ментално здравље	4	0	2	1	4
ЕВП4	Етика васпитачког позива	4	0	2	1	4
РС4	Религијски системи Филозофија естетског васпитања	4	0	2	1	4
ФЕВ4	васпитања	5	0	2	1	4
ДИ4	Дидактичке игре	5	0	2	1	4
ППР4	Психопатологија развојног доба	5	0	2	1	4
ХО4	Хор	5	0	2	1	4
АВ4	Дидактичка средства у вртићу	6	0	2	1	4
РВО4	Рачунари у в-о раду	6	0	2	1	4
ПК4	Предшколски курикулум Припрема деце за полазак у школу	6	0	2	1	4
ПДП4	школу	6	0	2	1	4

СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА – основне студије

Шифра	Назив	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
01ОПЕ	Општа педагогија	1	3	0	0	6
02СЈ1	Страни језик 1	1	0	3	0	3
	Матерњи језик са развојем говора					
03МАЈ	на јасленом узрасту	1	3	1	0	5
04ОПС	Општа психологија	1	3	1	1	5
05ФИВ	Филозофија васпитања	1	2	0	0	4
06ЗДН	Здравствена нега	1	3	1	1	5
ПРА1	Пракса 1	1	0	2	0	2
07ПЈУ	Педагогија јасленог узраста	2	2	1	1	4
	Развојна психологија јасленог					
08РПЈ	узраста	2	2	1	1	4
09ПЕТ	Педагошке теорије	2	2	0	0	3
10СЈ2	Страни језик 2	2	0	3	0	3
	Филозофске основе савремених					
11ФСП	педагошких теорија	2	3	0	1	4
	Вокално-инструментални					
12ВП1	практикум 1	2	0	1	0	2
ИЗ1	Изборни предмет 1/2	2				8
ПРА2	Пракса 2	2	0	2	0	2
18ПДИ	Дидактичке игре јасленог узраста	3	3	2	1	5
	Дечја физиологија са основама					
19ФОА	анатомије	3	3	2	0	5
	Психологија јасленог узраста -					
20ПРР	практикум	3	0	2	1	4
	Методе васпитања на јасленом					
21ЕКН	узрасту	3	4	1	0	5
22ИНП	Информатички практикум	3	0	4	0	3
	Вокално-инструментални					
23ВП2	практикум 2	3	0	1	0	2
ПРА3	Пракса 3	3	0	4	0	6
	Методика в.о. Рада са децом					
24МВО	јасленог узраста	4	4	2	0	5
25КЊД	Књижевност за децу	4	2	1	1	5
26ПРД	Психопатологија развојног доба	4	3	2	0	4
	Вокално-инструментални					
23ВП2	практикум 3	4	0	1	0	2
ИЗ2	Изборни предмет 1/4	4				8
ПРА4	Пракса 4	4	0	4	0	6
	Методика развоја говора деце					
32МРГ	јасленог узраста	5	3	2	0	4
	Методика физичког васпитања					
33МФВ	деце јасленог узраста	5	3	2	0	4
	Методика сазнавања света око себе					
34МСС	деце јасленог узраста	5	3	2	0	4
	Музичке игре деце јасленог					
35МИД	узраста	5	1	2	0	3
36АВС	АВ средства у вртићу	5	0	2	0	3
ИЗ3	Изборни предмет 1/5	5				6
ПРА5	Пракса 5	5	0	4	0	6
42ПДИ	Психологија дечје игре	6	3	1	0	3
43РИД	Рана идентификација даровитости	6	3	1	0	3
44МЛВ	Методика ликовног васпитања 1	6	3	2	0	4

45ММВ	Методика музичког васпитања 1	6	3	2	0	4
ИЗЗ	Изборни предмет 1/6	6				6
ПРА6	Пракса 6	6	0	4	0	6
ЗАВР	Завршни рад	6				4
Шифра	Назив – изборни предмети	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
	Примењена развојна психологија -					
13ППП	практикум	2	0	2	1	4
14ППЕ	Породична педагогија	2	0	2	1	4
15ИСЦ	Историја цивилизације	2	2	1	0	4
	Развој идеја о предшколском					
16РИП	васпитању	2	2	1	0	4
17ПСФ	Правци савремене филозофије	2	2	0	1	4
	Рад са децом са посебним					
28РДП	потребама	4	0	2	1	4
29МЗД	Ментално здравље	4	2	1	0	4
	Историја предшколског					
30ИПО	образовања у Србији	4	2	1	0	4
31РЕС	Религијски системи	4	2	0	1	4
37КРЕ	Култура религије	5	2	1	0	3
38ПЕД	Педагошка документација	5	0	2	1	3
39ЈИД	Језичке игре и драматизација	5	0	2	1	3
40ФЕВ	Филозофија естетског васпитања	5	2	1	0	3
	Европски контекст националних					
41ЕКН	култура	5	2	1	0	3
46РВО	Рачунари у в-о раду	6	0	2	0	3
	Модел професионалног развоја					
47МПР	васпитача	6	0	2	0	3
48ПКУ	Предшколски курикулум	6	0	2	0	3
49ХОР	Хор	6	0	2	0	3
	Моторичке игре деце јасног					
50МИД	узраста	6	1	1	0	3

СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ – специјалистичке студије

Шифра	Назив	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
01СТЈ	Страни језик 1	1	0	3	0	5
02КПЕ	Конструктивистичка педагогија	1	2	0	1	5
	Психофизичка зрелост за полазак у					
03ПЗП	школу	1	1	1	0	5
04ПДИ	Предшколска дидактика	1	2	1	0	5
	Методика развоја говора и					
	припрема за почетак читања и					
05МРГ	писања	1	1	1	0	5
ИЗ1	Изборни предмет 1/2	1				5
09МПМ	Методика почетних мат. појмова	2	1	1	0	4
10ММВ	Методика музичког васпитања	2	1	1	0	4
11МЛВ	Методика ликовног васпитања	2	1	1	0	4
12МФВ	Методика физичког васпитања	2	1	1	0	4
ИЗ2	Изборни предмет 1/4	2				4
СР	Специјалистички рад	2	0	0	4	10
Шифра	Назив - изборни предмети	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
06ДИП	Драма и покрет	1	2	2	0	5
07СИК	Сценографија и костимографија	1	1	2	0	5
08РИП	Ритмика и плес	1	0	2	0	5
13ЛУР	Луткарска радионица	2	1	2	0	4

14ОДО	Основи дириговања и рада са Орфовим инструментаријумом	2	2	2	0	4
16ЕКО	Екологија	2	0	2	0	4

СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА АФИРМАЦИЈУ ДЕЧЈЕГ СТВАРАЛАШТВА – специјалистичке студије

Шифра	Назив	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
01СТЈ	Страни језик 1	1	0	3	0	5
02КПЕ	Конструктивистичка педагогија	1	2	0	0	5
03ПСТ	Психологија стваралаштва Методологија педагошких	1	2	2	0	6
04МПИ	истраживања	1	1	1	0	6
ИЗ1	Изборни предмет 1/2	1				8
05ДСТ	Дидактика стваралаштва	2	2	2	1	5
06ЕСВ	Естетика у стваралаштву	2	2	1	0	5
07ДЛС	Дечје ликовно стваралаштво	2	1	2	0	5
ИЗ2	Изборни предмет 1/4	2				8
СР	Специјалистички рад	2	0	0	4	7
Шифра	Назив - изборни предмети	Семестар	Предавања	Вежбе	Остало	ЕСПБ
08ЈЕС	Језичко стваралаштво	1	0	4	0	4
09СИК	Сценографија и костимографија Стратегије подстицања	1	0	4	0	4
10СПК	креативности	1	0	4	0	4
11ЛУР	Луткарска радионица	2	0	4	0	4
12ОДО	Основи дириговања и рада са Орфовим инструментаријумом	2	0	4	0	4
13РЕЦ	Рецитовање	2	0	4	0	4